

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

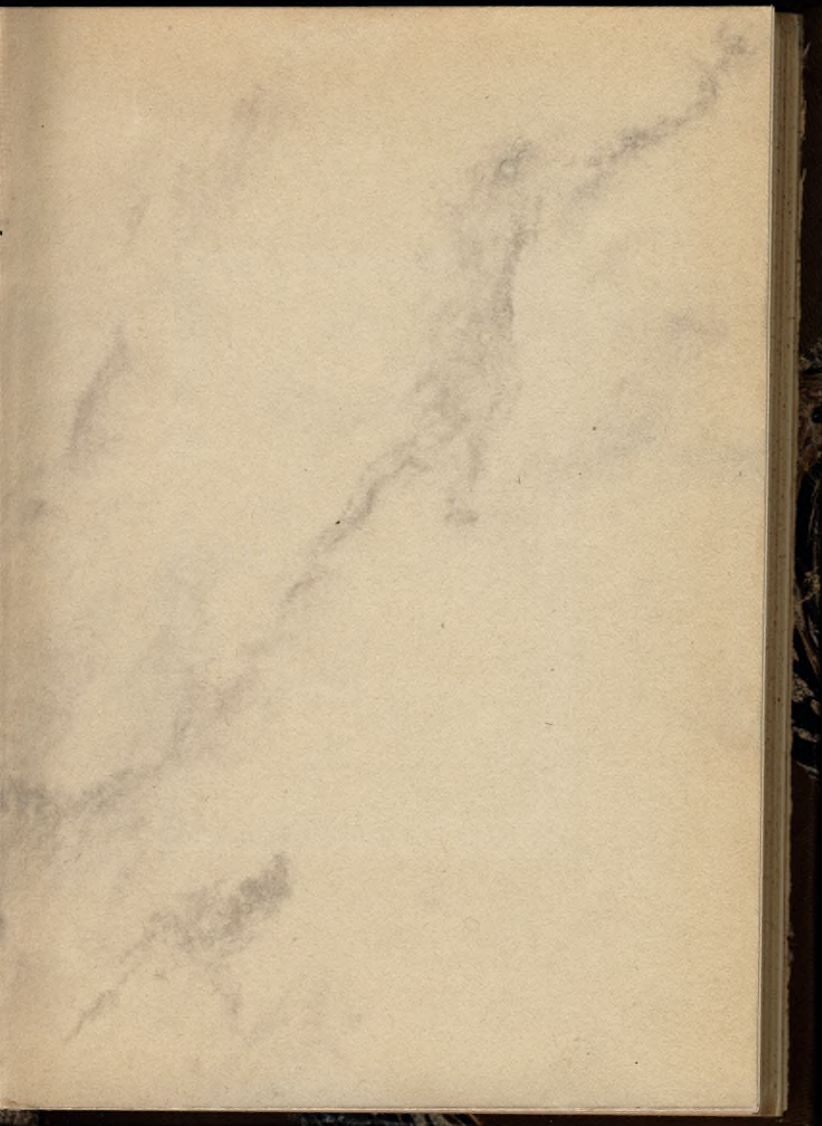

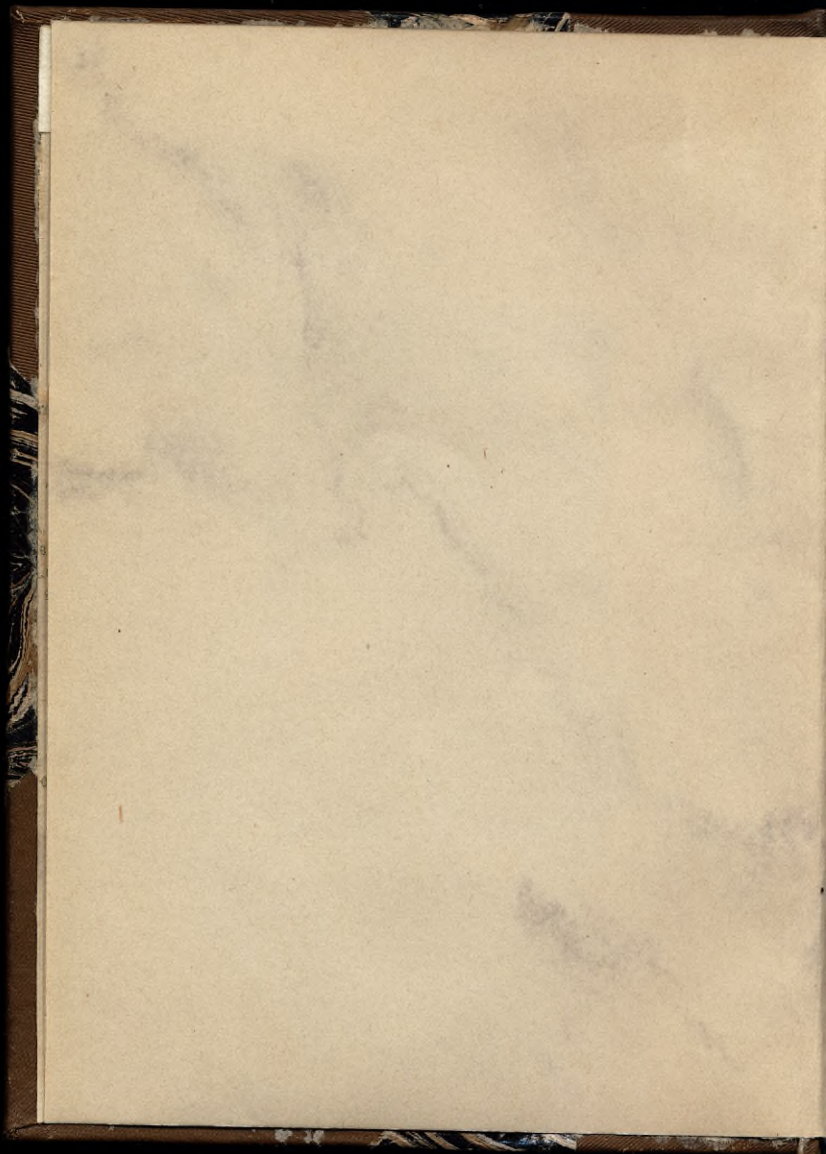
UPPSALA
UNIVERSITET

Litt.
Sv.

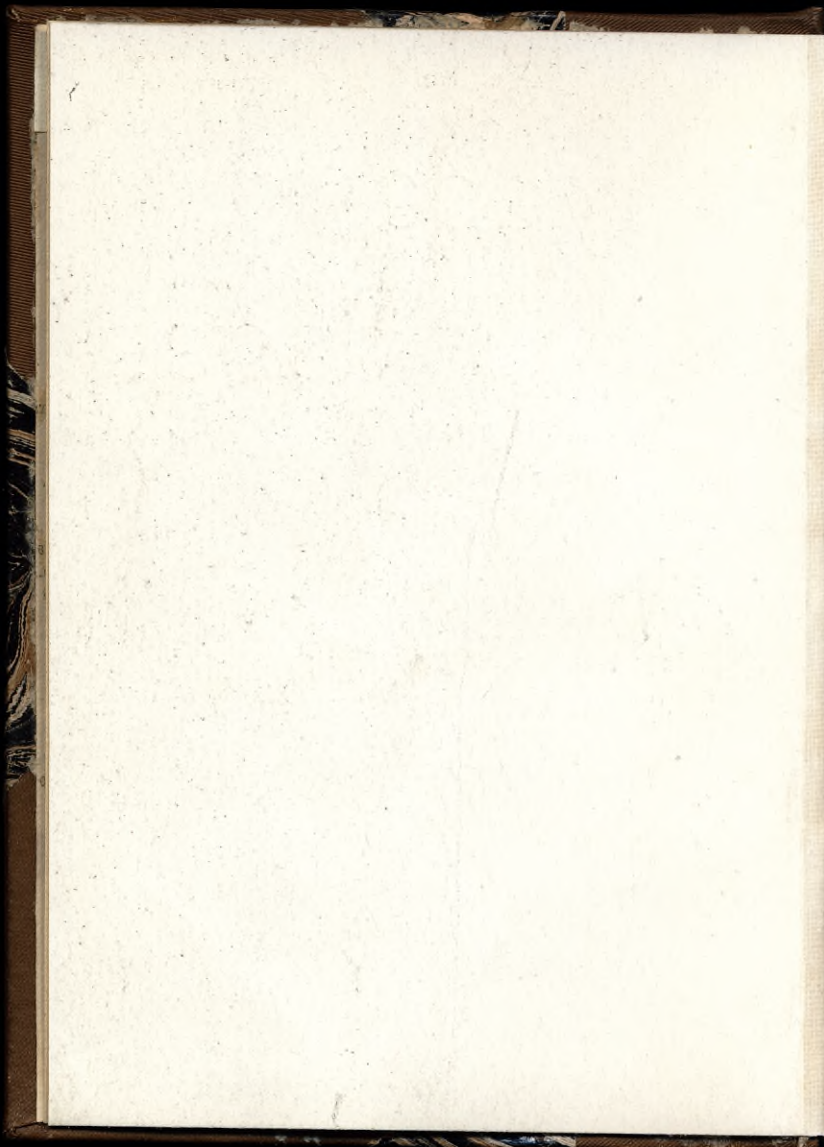
Flydda dagar

Teckningar

af

Gösta Sundman

Flydda dagar.

TECKNINGAR

AF

GÖSTA SUNDMAN.

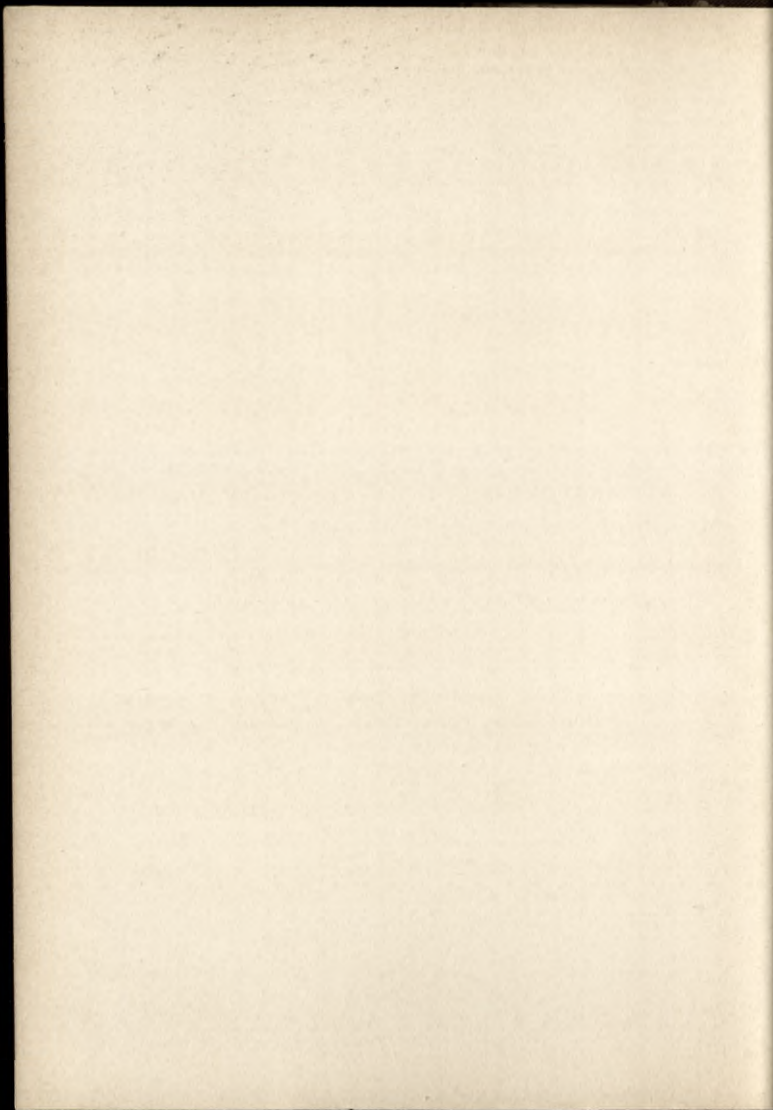
HELSINGFORS 1894.

SÖDERSTRÖM & C:s FÖRLAGSAKTIEBOLAG.

Helsingfors 1894. F. Tilgmann. Bok- och stentryckeri

INNEHÅLL.

Öfverstinnan	sid.	1.
Julminne från barnåren	»	41.
Med fjorton knop	»	53.
Alma	»	65.
En slädfärd	»	77.
Briggen Storfursten Constantin	»	85.
Anni	»	97.
Vid Genfersjön	»	111.
Madame Tricornia	»	123.
Vid fyllda glas	»	137.
Medan brasan brann	»	147.

Det var den 12 mars 188—, geheimerådet Liliefeldts födelsedag, och den firades årligen med stor middagsbjudning.

Vi hade suttit länge vid det rikliga bordet och flere ceremoniösa tal hade hållits för det åldriga värdsfolket. Till bordsgranne hade jag den förtjusande öfverstinnan S. och vi hade under middagen skrattat och glammat och talat om dagens on dit.

Sedan man uppstigit från bordet, spredo sig gästerna i den stora våningen, där alla de gammaldags kristallkronorna voro tända. En del af herrarne drogo sig till rökrummen, de äldre fruntimren slogo sig ned i sofforna i salongen och de yngre af sällskapet gingo ikring och beskådade taflor, byster, bibelauer på etagerer och bord.

Min dam och jag hade hamnat uti ett mindre förmak, för fönster och dörrar hängde draperier af mörkrödt siden, som föllo i långa djupa veck ända till golfvet. En tjock bryselmatta täkte parketten och förtog ljudet af våra steg.

På kaminfrisen stodo ett par förgyllda bronskandelabrar, en pendyl och några kinesiska småsaker. Tvänne höga lampor, föreställande negerpojkar med dräkt af inlagd pärlemor, stodo i hvar sin knut och kastade ett dämpadt sken öfver de dyrbara gravyrer i gulddramar, som i långa snören hängde på väggarna. En brasa glödde i kaminen och rimfrosten på fönsterrutorna visade att ute var smällande kallt.

Den vackra öfverstinnan slog sig ned i en mjuk fåtölj och lutade sig kokett emot ryggstödet, fläktande med solfjädern; de små lackerade skorna och svarta silkesstrumporna syntes framom klädningen. Hon bar en rob af svart sammet, med bara armar och hals, det mörka håret uppfäst i en grekisk knut, öfver håret ett guldband, i öronen gnistrade ett par diamanter, som lyste och skiftade i prismans alla färger i det dunkla skenet från brasan.

Några andra af gästerna, herrar och damer, samlades äfven under glam och prat,

en betjänt bjöd ikring kaffe och likörer, och då alla kommit sig till bekväma platser, var snart samtalet i full gång.

Man talade om de sista balerna, soiréerna, teater m. m.

Så kom man in på kapitlet om Fruntimmersföreningens senaste och föregående lotterier, då en ung dam entusiastiskt utbrast: aldrig komma några tablåer att gifvas så vackra som de för två år tillbaka, hvilka artisten F. arrangerade.

Då flere af sällskapet icke sett dem, bad man henne berätta och hon började:

Det var tre tablåer ur Carl den tolfte historia.

I första tablån såg man konungen insvept i sin kappa, lutad mot bröstvärnet i en redutt, han stod där tyst i skymningen med blicken riktad på Fredrikstens fäste, som syntes långt borta.

I den andra hade han död segnat ned med hufvudet hvilande på en fascinknipa, kappan hade fallit från skuldrorna och den högra handen hade till hälften utdragit den långa huggvärjan; han låg där ensam i den stilla natten, månen spred sitt ljus öfver löpgravven med dess dystra historiska saga.

Den tredje var arrangerad efter baron Cederströms berömda duk Carl den tolfte

likfärd öfver Norska fjällen, och den var den allra vackraste. På en bår bars liket af hans trogna drabanter i blå uniformer, några voro ombundna med blodiga bindlar, minnen från deras sista dust, på ena sidan såg man en gammal gubbe, som af vördnad blottade sin kala hjässa i snöstormen, hela den slitna hären syntes i bakgrunden, men framför tåget gick en officer med dragen värja, och det var den vackra doktor M. Gud hvad han var vacker!

Sedan pratet något afstannat, vände sig den unga fröken till mig och frågade om icke jag varit i Norge.

Berätta om Norge, där skall ju vara så gudomligt vackert, både damerna och satte sig bekvämare till rätta.

Jag kom händelsevis att betrakta öfverstinnan och tykte, att en flyktig rodnad spred sig öfver hennes kinder, då Norge nämdes.

»Ehuru jag endast som turist rest genom detta land, har jag dock händelsevis besökt den plats, där Carl den tolfte blef skjuten.

Det var för tvänne somrar sedan jag var i Fredrikshall, jag sökte mig fram och fick slutligen reda på en liten gångstig, som förde till den historiska platsen.

Vid det plank, som omgifver fästningskommendantens trädgård, förde en

upptrampad stig till en liten sten, hvilken troligen i tiden varit fundamentet för det träkors, som utmärkt stället; en fördjupning i marken, liknande ett igenrasadt dike, tydde på den forna löpgrafven, och de hundratal namn och minnesord, som voro ristade och skrifna på planket, visade att platsen ännu ihågkoms af befolkningen eller turister.

Korset hade förmulnat eller tagits i små bitar till minnen, och det hål i stenen, där det haft sitt fäste, var nu fylldt af regnvatten.

En mörkröd ros simmade i vattnet och, för att den icke skulle blåsa bort, hade man placerat en liten sten på stjälken.

Under det jag stod och såg på rosen och tänkte att den troligen för några dagar tillbaka suttit vid någon ung flickas varma hjärta och offrats som en gård af aktning för tapperheten och det manliga modet och åt häfdens stora minnen, kom en vindpust, som tvang björkarna rundt omkring att böja sina vajande kronor, ruskade om buskarna, och den röda rosens blad föllo spridda från hvarandra och summo ikring i regnvattnet.

Ett långt stycke därifrån på höjden af en kulle stod det officiella monumentet, prunkande och stort, trotsande tiden och förgängelsen.»

Nu inträdde värdinnan och bad oss stiga ut i salongen och höra på litet sång, som en af gästerna lofvat föredraga.

Vi förfogade oss ut för att göra den artiga värdinnan till viljes, utan att just någon väntade sig synnerligt nöje.

Den vackra öfverstinnan tog min arm och, då sången redan börjat, stannade vi invid dörren och lyssnade.

En ung student på några och tjugu år föredrog med ovanligt vacker baryton sången Vorrei morir af Tosti, ackompanjerande sig själf på pianot. Öfverstinnan blef intresserad och tog plats i en af länstolarna i förmaket nära salongsdörren.

Alt som sång efter sång tonade, förändrades hennes uttryck; jag som stod kvar i dörren kunde icke låta bli att gifva akt på henne.

Det egendomligt sorgsna uttrycket förbyttes till lugn melankoli, och då sångaren med känsla och värme sjöng Norrlänningens hemlängtan, såg jag en tår glänsa i hennes öga. Kunde hon blifva så hänförd? — ett sådant brott mot konvensansen —, men tankarna voro långt borta, tid och rum voro förgättna. Hvilka minnen månne upprullades för hennes syn?

När så sången förklingat, började hennes

solfjäder hastigt att fläkta och det vanliga artiga uttrycket återkom.

Sångaren komplimenterades från alla håll, öfverstinnan endast rakte honom sin hand med ett halfhögt tack.

Min nyfikenhet var väkt, jag måste hafva reda på den sorg, som tärde på denna intelligenta och beundrade skönhet.

* * *

Det var en af premieraftnarna på Nya Teatern i Helsingfors och man gaf Bröllopet på Ulfåsa; salongen var till trängsel fylld af hela stadens fina publik.

På länstolarna sutto några gamla herrar med kala hjässor, och en glittrande rad unga gardesofficerare stodo stödda emot orkesterbarriären, bekikande damerna i salongen. I första radens fond satt geheimerådet med fru och i en af sidologerna upptäkte jag öfverstinnan S. med sin sällskapsdam.

Genom min kikare observerade jag henne, detta sorgsna uttryck i de stora bruna ögonen irriterade mig, jag måste ovilkorligen tänka på henne. Nervös satt jag och stirrade frånvarande på kapellmästaren, en ung man med — så underligt det kan låta

— kortklipt hår; han vred sig på sin stol, tvinnade sina vackra svarta mustascher, sneglade på damerna i salongen, tittade på briljantknapparna i sitt skjortbröst och lyftade slutligen sin taktpinne, kastande en sträng blick öfver sina underlydande i orkestern, och så började musiken. Officerarne fälde ned sätena på sina stolar och intogo sina platser.

Under den första mellanakten gick jag och hälsade på geheimerådet och tackade hans fru för den glada middagen. Jag brann af lust att fråga om öfverstinnan S., men kom icke på det klara huru jag skulle börja, då den vackra frun själf inträdde i logen och gjorde det gamla paret sin visit.

Då platser voro lediga, dröjde jag att aflägsna mig och satte mig i stället bakom hennes stol.

Säkert hade hon ännu icke fyllt trettio år och dock tyktes alt vara henne likgiltigt; det var en likgiltighet af sorg, hon var icke blasserad. Händerna voro långdragna och hvita, icke alt för små, men smidiga och väl vårdade. Nacken var rund och fyllig, hela uppenbarelsen tydde ju på hälsa, spänstighet och kraft.

När visiten var öfver och öfverstinnan aflägsnat sig, frågade jag geheimerådinnan,

om hon kunde säga mig, hvarför den vackra frun såg så sorgsen ut.

»Har ni lagt märke därtill? ja, om hon var sorgsen, skulle det icke förvåna mig, så som hon fått lida!» sade den gamla beskedliga frun med ett mycket deltagande tonfall.

Nu gafs tecken att ridån skulle dragas upp och jag måste aflägsna mig.

Jag hade nu klart för mig att geheimerådinnan kunde tillfredsställa min nyfikenhet och beslöt att så fort sig göra lät locka fram hemligheten.

Följande dag kl. 2 ringde jag på geheimerådets tamburdörr och hade äfven den turen att geheimerådinnan tog emot, men äfven andra visiter anmäldes och jag fruktade att få gå min väg med oförrättadt ärende, då till all lycka geheimerådet själf kom hem från staden och bad mig stiga in i sitt rum och röka en cigarr.

Det dröjde en god stund, innan de andra aflägsnat sig och då äfven jag gjorde min af att gå, tyckte den gamla frun att jag mycket väl kunde hålla dem sällskap till middagen, ehuru de denna gång ingen ungdom hade att bjuda på. »Kanske väntade Ni att träffa någon annan och icke bara oss gamla — eller var det värkligen bara af intresse för min hälsa, som Ni kom hit i

dag? — håll nu emellertid till godo, kl. är snart tre och Ni kommer i alla fall för sent till promenadtimmen på esplanaden».

»Var Ni mycket intresserad af er vackra bordsgranne sist», frågade geheimerådet med ett menande småleende, »det var alt en bra vacker fru eller huru?»

»Under middagen var hon mycket glad och uppsluppen, men sedan har jag flere gånger tykt mig finna att hon är rätt sorgsen till sinnes; hon är ju född i norra Sverige eller huru, är hon enka eller lefver hennes man?»

»I många år har hennes man varit slagrörd och hon lämnar mycket sällan hans sjukrum. Denna vinter bo de i Helsingfors, men förut tillbringade de äfven vintrarna på landet eller ock voro de resta till utlandet».

»Efter hvad man har berättat mig», sade geheimerådinnan, »skulle hon som helt ung varit förlofvad med en norsk artilleriofficer, hvilken för spel och skulder fick echappera. Hennes föräldrar voro förmögna, fadren var sågpatron i Norrland. Flickan skall varit mycket fästad vid den unge ståtliga mannen, men skandalen öppnade hennes ögon och hon fick begråta sin första stora sorg i lifvet.»

Sommaren därpå voro föräldrarna i Marstrand och där gjorde de bekantskap med den dåvarande öfverstelöjtnanten S. Han var nyss kommen från turkiska kampanjen, höljd med ära och utmärkelser, hvilket naturligtvis på en så liten plats som Marstrand gjorde honom till alla damers gunstling.

Snart fäste han sig vid den då aderton-åriga unga flickan, som kände sig smickrad af denna eröfring och det blef parti af.

Han tog afsked, blef befördrad och bosatte sig på sitt stora gods i Tavastland.

Lyckan tyktes le emot dem, då öfversten efter ett halft års äktenskap fick ett svårt slaganfall. De reste från badort till badort i utlandet, men utan gynnsamt resultat; hans hälsotillstånd försämrades och andra året efter deras giftermål fick han ett nytt slaganfall, som gjorde honom fullständigt lam.

Jag besökte henne för någon tid sedan och såg då äfven hennes man, som rullades i en stol, ansiktet var hvitt och ögonen sutto stela i hufvudet, blickande långsamt kring sig, håret hvitt liksom skägget, munnen insjunken, för öfrigt såg han rätt välmående ut, ehuru han talade långsamt och med långa uppehåll.

»Stackars, stackars fru! jag kunde knappast återhålla tårarna när jag tog afsked», sade geheimerådinnan — »kanske var det af en viss ärelystnad, hon gaf den gamle mannen sitt ja, och att den stora skilnaden i ålder var emot naturens ordning — men tänk att tillbringa tolf år i ett sjukrum, när man själf är hälsan personifierad, att se ungdomstiden förrinna inom sjukrummets väggar år efter år och knappast ha varit ung, ehuru både vacker och rik.

Emellertid är hon nu af en oupplöslig plikt bunden vid sjukrummet och hon fyller med resignation, hvad ödet pålagt henne».

* * *

Under vinters lopp kom jag ofta i öfverstinnans sällskap, det gafs flere välgörenhetstillsättningar och där var hon städse bland de ledande, och då jag sökte hennes angenäma och fina umgänge, uppstod snart en viss förtrolighet emellan oss.

Hennes största nöje var musik och så hade hon en passion att åka — åka fort!

Man såg hennes vackra släde förspänd med tvänne kvicka finska trafvare i svindlande fart köra ut på isen till Sveaborg. Hon njöt af farten; när snön yrde kring

ekipaget, då syntes hon nöjd. De stora mörka ögonen var alt man såg; till och med nästippen gömde hon i zobelpelsen, det var så skönt att låta fantasin flyga långt, långt till palmerna i söder, till det blånande Medelhafvet, till de susande skogarna i norden, till minnen och vänner och kanske obestämda hägrande luftslott för framtiden!

En vacker sommarafton, just då jag tänkte sluta mitt arbete och begifva mig ut för att uppsöka någon bekant att tillbringa kvällen med, efter vanligheten i Kapellet eller Brunnsparken, hörde jag en ringning på tamburklockan.

En näpen tjänstejungfru med hvit siden-duk, kokett knuten under haken, lämnade mig ett bref och tillade, att öfverstinnan bad hälsa och begärde svar.

Jag läste:

»Vill Ni uppoffra Eder afton för mig, så kom och gör en ridtur i Djurgården, det är ju så gudomligt väder, och jag har suttit hemma i två dagar, dessutom vakat hela natten. Min man är nu bättre och vill ovilkorligen att jag skall fara ut.

Om jag får ett gynnsamt svar, som jag väntar af Eder älskvärdhet, så säg till att man sadlar. Jag är genast färdig.»

Jag var naturligtvis så villig som skyldig och telefonerade till ridhuset.

Tölö-viken låg spegelblank, och luften, mättad af värme och barrdoft, kändes dock sval i solnedgången; det var en af dessa ljusa aftnar, som endast högsommarn i nornden kan bjuda på och hvilka tyckas gifna som ersättning för den långa karga och mörka vintern.

Vi trafvade vägen fram och följde stranden för att komma till stora landsvägen och sedan rida förbi villorna vid hafsstranden.

Hästarne frustade och tittade sig nyfiket omkring.

Hon tog sig utmärkt väl ut på sin stora ramsvarta »Jupiter». Det blanka stångbetslet och det gula hufvudlaget med sina dubbla tyglar lyste emot hästens svarta hufvud och hals.

Hennes ridklädning var mössgrå och smög sig utan en enda rynka kring den smidiga midjan och de kraftiga höfterna och föll i rika veck öfver sadelhornen och stigbygeln. En liten herrhatt med rund kulle af samma färg som klädningen och ett flor, knutet omkring hatten, höjde yttermera effekten.

Kanten af en vit krage syntes öfver halslinningen. För öfrigt var hela kostymen

slät och enfärgad. Till och med de mjuka skånska handskarna voro grå.

Det hela var enkelt, men raffineradt. Hon visste mycket väl, att den grå färgen passade till hennes mörka hår och bruna ögon, och den stora röda korall, som utgjorde brosch, var säkert icke vald af en händelse.

Hästarne voro särdeles lifliga och trafvade duktigt på. Vi hade passerat tallbacken, kommit ut på stora landsvägen och tagit af på vägen till Kinnekulle, utan att just många ord blifvit yttrade. Stigbygelremmarnas klirr och hästkornas slag emot stenvägen voro de enda ljud som hördes; vägarna voro nästan folktoma.

När vi passerat villan Haga och fortsatte backen uppföre, föllo hästarne in i galopp, och i jämn takt med gungande behagliga rörelser fortsattes vägen förbi Bjellbo.

Här på höjden höll min dam in sin häst och lät den flåsa ut.

Hela hafvet låg här spegelblankt framför oss och ifrån den närmaste villan, där fönstren för värmens skull stodo öppna, hördes pianomusik och sång. En tjänstejungfru dukade tebordet ute på verandan.

Vi fortsatte åter i skridt vår färd längs en väg, som slingrade sig utmed stranden, och sedan nedanför ett högt bärg, där trenne

stenkummel, som förmodas vara vikingagrafvar, finnas.

En stund stannade vi ånyo för att än en gång beundra den vackra utsikten öfver hafvet, som syntes mellan furornas stammar, just sedan man passerat stengården till Mejlans park.

Den starka ridten hade tvingat fram rosor på den eljes så bleka fruns kinder, och de hvita friska tänderna lyste mellan röda läppar.

»Hvad denna natur påminner om Sverige; men här ger den dock ett helt annat intryck, alt är så nytt, påbörjadt, jag vore frestad säga amerikanskt. Hos oss är kulturen äldre, och det ligger någonting hundraårigt öfver det hela. — Ni, som nyligen varit i Sverige, har Ni inte fått samma intryck?»

Jag måste medgifva att så var.

Den smala vägen gjorde det svårt att rida i bredd och samtalet afstannade därför tils vi passerat Munksnäs bro. Vi togo af uppåt det ståtliga karaktärshuset, där vägen fortsätter genom skogen och utmynnar, sedan man passerat några vidsträkt a ängar och åkerfält, i stora landsvägen.

»Berätta mig någonting från Sverige, om eder resa senaste sommar».

»För första gången var jag då uppåt er hembygd i norra Sverige, och den eger i sanning den vackraste och mest storslagna natur, jag skådat!

Man måste färdas där uppe i vildmarken för att kunna uppfatta tjuskraften hos dessa dystra drömmande skogar och mäktiga älfvar. De äro storartade med sina branta stränder, där hundra-åriga furor klänga fast i klipporna och hängbjörken speglar sig i den förbiilande strömmen.

Ännu mera imponerande är den oändliga tystnad uppe bland fjällen, där snön ligger hela sommaren i bärgskrefvorna och där dvärgbjörk, ljung och skogsbär utgöra den enda vegetationen.

Sedan jag varit i fjällen, förstår jag sången »Norrlänningens hemlängtan».

Hästarne gingo steg för steg och snubbade på trärötter, som sträkte sig öfver skogsvägen. Kornknarren höll på med sitt entoniga läte i rågåkern.

»Hvilka ställen har ni besökt i Norrland? — berätta, jag minnes så litet från min hembygd».

»Såg ni de vackra vattenfallen. Rista forsén, Äggforsén, Brudslöjan och hvad namn de alt ha dessa fall, som man numera nästan kan se från kupéfönstren».

»Ja några, lifligast af alla minnes jag Tännforsen».

»Berätta, berätta», och hon höll in sin bångstyriga häst till skridt.

»Det var en eftermiddag, vi åkte dit, ett helt sällskap turister.

Efter att hafva färdats i båt öfver en sjö, stego vi ur ofvan fallet. Åreskutans snöklädda topp färgades rosenröd af höst-solen och ehuru fyra mil aflägsen syntes den helt nära.

Vi följde en liten skogsstig längs sjö-stranden, och strömmen började blifva allt starkare och starkare. Allt som vi vandrade framåt hördes dånet tydligare, och forsen började suga hvirflar i vattenytan.

Sedan vi kommit öfver ett par gärdes-gårdar och vandrat genom en skogsbacke med stora åldriga träen, hade vi hela det imposanta fallet framför oss.

Häjdöst störtade vattnet utför de branta granitklipporna, hvilka rifna och splittrade lyste i bruset. Dånet var så starkt att man icke kunde höra sin grannes röst, och hundratal alnar omkring sveptes allt in i ett vattenstänk, som uppsteg från djupet.

Detta var vildmark. Så hade naturen stormat i dånande lek århundrade efter århundrade. Våldiga, gamla furor stodo på

hvardera stranden, och några hängde fast i klipporna lutande öfver fallet, så att man kunde frukta att en vredgad våg, som nådde högre än de andra, skulle skölja sanden från deras knappa rotfäste och draga dem med i bråddjupet.

Det enda, som påminte om civilisation, var månen, som blekgul syntes i skogsbrynet, färdig att öfvertaga aftonbelysningen.

Vi kände oss små och obetydliga, plockade några säregna alplommor, som växte på de fuktiga branterna; damerna svepte schalarna tätare omkring sig, och så började vi återfärden, öfverlämnande platsen åt skogens troll och de dystra spöken, som sägas dansa om nätterna på Tännforsens stränder».

Jag frågade öfverstinnan, om hon varit högre upp i Norrland eller sett Dalarne med Leksands och Mora kyrkor.

»Nej tyvärr, kommunikationerna voro den tiden, jag vistades i Norrland, icke särdeles goda, och min familj flyttade, då jag var ung, till Stockholm och sedan sändes jag i pension till Genève.

Naturen i Schweiz föreföll mig dock så trång, alt var kultur och odladt, ända upp till bärgstopparna såg man fyrkantiga ängslappar, som förtogo det stora intrycket.

Jag älskar vildmarken!

Skall jag väl än en gång få min längtan uppfylld att återse min hembygd och en riktig tiomila skog och höra suset af de gamla furorna!»

Jag såg att det smärtade henne att icke hafva sett lika mycket af dessa trakter som en främling och sökte leda samtalet in på andra ämnen, men hon svarade mig så förströdt, att jag fann, det tankarna flugit hän till »hembygdens skogar och dalar».

Nu blef vägen öppen och vi trafvade åter ett stycke, tills vi genom en målad grind kommo ut på stora chaussén och togo åter vägen till staden.

Inlandsluft med arom af skogsrök slog emot oss.

En lång stund hördes endast hästarnes snabba hofslag, och vi passerade i skarpt traf stranden af Hoplax vik. Hennes fylliga barm häfde sig och de fina näsborrarna insöpo begärligt luften, men den sträng, som blifvit vidrörd, darrade fortfarande. Plötsligt tvang hon hästen att slå in i vildt galopp och vi nästan flögo uppför backen.

Långt borta öfver Tölö park aftecknade sig Nikolaikyrkans torn i aftondimman; arbetarebefolkningens barn lekte på landsvägen, våra löddriga hästar gingo fot för fot,

frustande och tuggande sina betsel, kindkedjorna skramlade.

Några ryska soldater kommo spelande och sjungande emot oss — var det hemlängtans toner — var det om steppens skönhet eller Volgans böljor, den vemodiga sången handlade? De buro sina matpåsar på ryggen och skulle säkert ut på landsbygden för att söka arbetsförtjänst.

Långt borta dallrade ännu balalaikans toner, då vi svängde in på djurgårdsvägen. Själfmant ökade hästarne farten, längtande till stallet, och då vi kommo in på stadsgatan ville de knappast låta häjda sig, utan dansade öfvermodigt på den glatta stenläggningen.

Vi sutto af på ridhusgården. Den vackra frun dammade klädningen och de små lackerade stöfletterna med ridspöet, så fångade hon upp kjolen öfver armen och vi vandrade till fots öfver långa bron.

Från Kaisaniemi hördes gardesmusik, några hvita kanoter summo som svanar utanför Botaniska trädgården och långt ut på hamnen bolmade en ångbåt, slamrande med kettingar och ankarspel.

* * *

Då jag hade följt öfverstinnan hem, tackade hon mig för den angenäma ridten och hoppades att vi skulle göra om turen, innan de flyttade till landet.

»Min man har varit mycket sjuk nu på våren, men kanske landsluften stärker hans krafter, åtminstone hoppas läkaren på förbättring. Det är så fridfullt och vackert på godset — vi resa kanske redan om åtta dagar».

Ödet hade emellertid annorlunda beslutit; några dagar därefter hade öfversten slutat sitt lidande, en lunginflammation hade tillstött.

Med militärisk honnör fördes den redan af samtiden förgätne forne krigshjälten till grafven.

Så började de vid ett dödsfall vanliga familjeuppgörelserna. Kalla beräknande jurister upplyste öfverstinnan om att en släktinge till hennes man var arfvinge till deras stora landtegendom, alldenstund den var köpt af öfversten före hans giftermål, och då hennes äktenskap varit barnlöst, skulle dessutom lösegendomen delas.

De båda vackra vagnshästarne, som voro hennes favoriter, dem, hvilkas sammetslena nosar hon hvarje morgon smekt, då de togo socker ur hennes hand, hennes

hästar, som gnäggade, då de hörde hennes röst eller då hon bara vred om nyckeln i stallsdörren, de hörde till — inventarierna.

Det var smärtsamt — men så var det i alla fall, juridiskt rätt, ehuru kanske moraliskt orätt, förklarade den artiga, korrekta, men kalla juristen.

Hennes man hade bort arrangera anorlunda före sin död — nu kunde det icke mera hjälpas, hvarför hade hon icke tagit frågan till tals under sin mans långa sjukdom och tillkallat en jurist? — en sådan hade kunnat upplysa henne om huru det hade bort arrangeras, nu måste lagens bokstaf respekteras.

* * *

Kl. 4 på morgonen skulle den nya och elegant inredda ångbåten v. Döbeln afgå till Stockholm. En talrik skara bekanta och vänner till de afresande hade samlats på kajen i Helsingfors södra hamn, för att säga de sina farväl.

Det var en af dessa ljumma sommarnätter, då det är svårt att afgöra när natt och morgon skifta.

Alt var tyst ombord, inlastningen af fraktgoods hade för flere timmar tillbaka upp-

hört, luckorna voro skalkade och de resandes koffertar staplade och ordnade på mellandäck.

En del af passagerarne hade redan gått till kojs och de, som kommo senare ombord, talade lågmält i salongen och blefvo af städerskan anvisade sina hytter.

Några unga damer, prydda med blommor, promenerade ännu på däck med sina anförvandter och vänner.

Kaptenen besteg kommandobryggan, det ringde för tredje gången och landgången togs in; de, som icke skulle med, hoppade i land.

På kajen försökte några studenter åstadkomma sång, busarne vid varuskjulet skramlade ihop kopparslantar till en morgonsup, hamnbetjäningen kastade loss förtöjningstrossarna och så hördes telegrafens irriterande ringning från kommandobryggan »alt klart i maskin».

De unga damerna viftade med sina blombuketter och ropade hälsningar till vännerna på stranden.

Jag hade infunnit mig för att säga farväl åt den vackra öfverstinnan S., hvilken skulle afresa till släktingar i Sverige.

Var det medvetandet att nu hafva fyllt sin åtagna plikt i lifvet, som gjorde att hon

såg nöjdare och gladare ut i sin djupa sorgdräkt, än fordom i rosigt siden?

Skulle samvetsfriden uppväga och gifva henne ersättning för de långa åren af uppoffring och vaka, skulle hon ännu med ungdomligt sinne kunna återse »hembygdens skogar och dalar?»

Ensam och högre stod hon på akterdäck, betraktande den vackra hamnen, som låg så tyst och lugn i sommarmorgonen.

Bakom ryska kyrkan steg solen öfver bergen och förgylde fönsterrutorna i den slumrande staden.

Dufvorna vaknade och kuttrade, de första mjölkkärorna skramlade till salutorget.

Sakta gled ångbåten ut på den spegelblanka hamnen, röken, som bolmade ur skorstenen, drog sig långsamt som ett svart moln öfver Skatuddens bärg, studenterna uppstämde ett niofaldigt hurra och viftade med sina hvita mössor — så hördes åter telegrafens ringa till maskinen »framåt».

En vit näsduk viftade.

Propellern plaskade upp vattenytan och den ståtliga ångaren började sin färd förbi fästningens vallar ut till det blånande hafvet.

* * *

Under jakttiden var jag inbjuden till en god vän, som hade en egendom i Westmanland i närheten af Eskilstuna. En hel vecka hade vi redan med berömvärd energi ströfvat ikring hagar och bärgsknallar, så väl på min väns egor som grannarnes, men denna dag voro både stöfvare och höns-hundar så utslitna, att icke en enda af hela sällskapet kunde gå på alla fyra, utan likade ynkligt ikring och sökte sig bekväma sofplatser i solskenet på gården.

Under sådana omständigheter kunde jakt icke komma i fråga, hvarför min vän föreslog att vi skulle fara till en af grannarne, löjtnant T:stjerna, som hade en egendom en och en half mil därifrån. »Nu skall du få göra bekantskap med en ovanligt vacker fru», sade min vän. »T:stjerna gifte sig för fyra år sedan med en ung enka, som hette — tusan att jag icke kommer ihåg hennes namn — hon är nu emellertid den vackraste fru, vi ha här, och den förklarade drottningen på alla våra tillställningar.

Egendomen är mycket gammal och intressant och har en vacker uråldrig park med klipta häckar och höga pyramidpopplar, som säkert äro hundra åriga. — Duktig landtbrukare och stor hästkarl, som löjtnant

T:stjerna är, kommer du säkert att tycka om honom.»

Vi snyggade upp oss i nyblankade stöflar och ljusa sommarkostymer och så, litet före tolf på förmiddagen, körde »de stora grå» för en vacker jaktvagn med höga rödmålade hjul fram till trappan.

Min vän granskade först seldon och ekipage och »de stora grå», alt var klanderfritt putsadt och snygt, så fick kusken en mönstrande blick nedifrån uppåt och en anmärkning om att han var orakad.

Jag tänkte på herrskapsåkdonen därhemma på landsbygden hos oss — — —

Vi svängde oss upp i vagnen och min vän tog själf tömmarna och den långa piskan, under det kusken höll i de något bångstyriga djuren, den ena grå stod först rak som ett ljus på två ben och så rusade de i väg, vi klarade grindstolpen, men bra nära var det.

Det var en härlig trakt vi foro igenom, väl skötta stora egendomar, kultur och pittoreska bärgsformationer i broderlig förening.

Under småprat och beskrifning på de platser, vi passerade, närmade vi oss snart målet för vår färd. Redan kunde vi urskilja inbäddade i grönska de hvita murarna af en stor gammaldags byggnad med manzard-

tak, då vi hörde galopperandet af hästar och rop att köra ur vägen. Vi höllo så nära vägkanten som möjligt och förbi oss rusade ett par uppskrämda löddriga svarta hästar, förespända en öppen korgvagn.

Ett fruntimmer skötte tömmarna och tyktes hafva hela sin uppmärksamhet koncentrerad på att hålla de vilda djuren på vägen, men hon hann dock tillropa min vän ett välkommen, under det hon susade förbi.

På vagnens baksäte hängde en liten drängpojke och höll fast med händer och klor såväl sig själf som sin galonerade mössa.

Det såg haskligt ut, ty framför oss sluttade vägen ned till en smal bro, som förde öfver svartån.

»Tusan hvad lilla frun hade brådtom», sade min vän.

»Det är höger hästen som har rusat, den är ingenting att lita på, man måste vara mycket aktsam med det kräket, ty den är bara fyra år sen maj — ett särdeles snält djur, men det lilla felet har den att vid minsta anledning rusa — i uppförbacken tager hon nog styrsel på dem, skall du få se» — Och så skedde äfven — Min vän var riktigt kommen i farten att beskrifva huru fromma och snälla dessa hästar voro och rätt torde han haft, ty när vi körde in på

gården, stodo bara två drängar och höllo i dem, under det den tredje listade sig till att få draglinorna lösspända.

Löjtnanten, en ståtlig blond man på fyratio år, kom ut på trappan och hälsade oss välkomna, jag presenterades och min vän körde några konstiga åttor med »de stora grå», under det vi väntade att stallbetjäningen skulle få »de snälla svarta» i stallet.

Uppför en bred stentrappa kommo vi in i en stor vestibyl och så in i löjtnantens arbetsrum. Här voro skinnklädda stolar, profver af hafre och korn på alla fönsterbräden och en hel samling blankpolerade sablar som en sol öfver soffan.

Jag hade just fått mig en bekväm plats och en vältänd cigarr och skulle åstad och njuta den med allvar och eftertanke, då jag sprang upp flinkare än vanligt, ty på tröskeln stod — värdinnan — löjtnantskan — den fordom af mig i Helsingfors så beundrade öfverstinnan!

Sedan de första frågorna och svaren och förklaringarna och välkomsthälsningarna voro undanstökade, förfogade vi oss på värdinnans inbjudning till ett treffligt förmak med gamla hvitmålade stolar, öfverdragna med ljusblommigt creton. Här hade vi

kanske en half timme suttit i lugn och ro, pratande om förhållanden i Helsingfors och gemensamma bekanta, vänner som vandrat hädan, bekanta som gift sig eller stigit högt på ärans trappa — då ett indiantjut ifrån rummet bredvid skar igenom luften, ekade i den stora vestibylen och for vidare genom de toma rummen i helgdagsvåningen en trappa upp. Löjtnantskan sprang till dörren och därinnanför såg man en ung man af omkring två års ålder, stående i en säng kapprak i bara skjortan och skrikande af hjärtans lust för att gifva sitt uppvaknande tillkänna. — Såsnart tyrannen såg sin mamma rusa in från ena dörren och sköterskan från den andra, blef det såsom då man vrider om ventilen i en mistlur — knäpp tyst. Och så ljusnade tre ansikten upp och förbyttes från ängslan till det gladdaste småleende och unga herr Totti visade fyra splittrerna tändare och skrattade med ögonen åt sin lyckliga mamma.

Nu var det totalt slut med nyheter och historier. Unga herr Totti kom nämligen efter en stund i röd kolt promenerande på sin mammas arm och presenterades högtidligen.

Den unga mannen gaf alla full syssel-sättning, ty flink som en ekorre kilade han

ikring och intresserade sig just för de saker, han icke bort röra.

Samtalet hade ånyo kommit igång, då någon upptäckte att unga herrn sökte krypa upp i soffan. Visst vägde den runda delen, men efter ett par försök lyckades experimentet. När han så åter kommit på rak köl, tog han stöttning af ryggstödet och vandrade af med ett par små slingringar till midten af soffan och här fick han tag i loden till en väggklocka och just det nöjet torde han siktat på hela tiden, ty nu blänkte han till med stora småleendet, gaf loden en öfverhalning och fick mycket riktigt klockan att stanna. Hans mamma gaf honom en kyss och lyftade ned honom och hans pappa satte ånyo uret i gång. Få ögonblick här-efter hade herr Totti marscherat till sybordet och halade i den virkade duken och innan någon hunnit hindra det, var sykorgen i backen och alla trårullar ikring golfvet, och nu voro tre herrar sysselsatta att säga «ursäkta» och krypa efter nystanen, som trillat ikring. Den fjärde gaf oss en god dag och sysselsatte sig i stället med att paginera om Mozart och Beethoven, som något utslitna lågo på en etager. Sedan hans mamma tagit honom i famnen, tyckte vi alla att han var helt snäll och beskedlig, men snart ledsnade

unga herrn på den platsen och började åter ströfva ikring. Några fnysande läten tilldrogo sig snart vår uppmärksamhet, och då vi sågo åt det hållet, stod pysen med en eau de Cologneflaska i handen, var pionröd i ansiktet och gapade; hans pappa rusade till vattenkaraffen och stjalpte i honom ett helt glas, som det tycktes med god framgång, ty Totti började åter andas, småprata och vandra ikring till nya äfventyr.

Bäst det var hördes ett ljud, som om man vattnat en blomkruka för mycket — löjtnantskan ringde på en tjänsteflicka, som tog Totti med sig till barnkammaren, och vi satte oss bekvämare tillrätta, ty nu herskade lugn och frid åter i rummet.

Förmiddagskaffet serverades i en berså i trägården. Ifrån den stora vestibylen trädde man ut åt motsatta sidan mot gårdsplanen och hade här en hänförande utsikt öfver trägården ned mot sjön.

I samma linie, som byggnaden, sträkte sig åt hvardera sidan en allé af omsorgsfullt klipta granar i pyramidform.

Sjön låg spegelblank och i den höstklara luften kunde man tydligen se rågskyllarne och de rödmålade bondgårdarne med deras hvita knutar och fönster långt på andra sidan viken. Ett par tärnor kretsade öfver

utloppet af strömmen och svalorna, som redan börjat samlas för resan mot söder, jagade pilsnabt längs vattenytan, emellanåt dopande sina långa vingar, och kvittrade i hundratal på de gulnade vasstråna vid stranden.

Darraspens blad susade sakta som minnet af de förgångna släkten, som här det ena efter det andra nedlagt möda och arbete på stället förskönande. Olika smakriktningar hade gjort sig gällande, men istället att bryta ned och förändra, hade man respekterat en föregångares tanke och brutit ny mark för egna ider.

Löjtnanten ville visa oss parken, af hvilken han var intresserad, och bad oss tända nya cigarrer och göra en promenad. Den nya delen var i engelsk stil med trägrupper och vackra ängsmattor och fantastiska bryggor öfver en liten å. Man hade sökt draga fördel af de gamla träen, som funnits från fordom, så att äfven här naturen själf belönade med hundraårig svalkande skugga.

Vid gränsen af parken gick boskapen och betade på en stor äng och nu kommo min vän och löjtnanten i ifrig dispyt om de olika kreatursracernas företräden och andra landtbruksfrågor, och den naturliga

följden blef att löjtnantskan och jag äfven fingo vandra med och beskåda plogar, harfvar och såningsmaskiner. Efter en hel rundresa kommo vi till ladugårdsbyggnaderna och här var luftadt och sopadt och fint och endast några griskultingar, som lekte kurra gömma i halmen, medan deras mamma tog sin middagslur, och ett par kalfvar med stora ögon bebodde ännu hotellet.

På andra sidan gårdsplanen låg stallet.

Sedan löjtnantskan försett sig med socker från köket, tågade vi dit och hon gick från spilta till spilta, utdelande sina häfvor.

Jag kunde icke låta bli att fråga löjtnantskan om hon tyckte lika mycket om sina stora svarta hästar, som om de små, hon hade i Finland.

Hon såg på mig och jag ångrade mina förflugna ord — »huru skulle jag kunna glömma dem! de voro ju min enda förströelse och mina bästa vänner den tiden — men nu tror jag middagen är färdig, mina herrar låtom oss gå in».

Sedan vi snyggat upp oss i löjtnantens rum, trädde vi in i matsalen: ett vackert höghvälfat rum med stor spis och panelade väggar i gammaltysk stil.

Vid bordet satt redan unge herr Totti på sin egen högrenta stol med förkläde för

sig, och slamrade med skeden af otålighet att få börja äta.

»Huru är det, brukar ni taga supen i Finland» frågade mig löjtnanten. — »Ja! och det ordentligt ändå!» replikerade jag, helt förtjust vid åsynen af det rikliga smörgåsbordet.

Ett äldre fruntimmer, en syster till löjtnanten presenterades för mig och så satte vi oss till bords.

Det var en glad middag med glam och prat och af det melankoliska sorgsna draget i den fordna öfverstinnans ögon syntes icke ett spår, de friska hvita tänderna blänkte och hela ansigtet lyste af förtjusning, när unga herr Totti jollrade och spillde på sig och ropade »älla Totta, älla Totta!» och räckte fram sin lilla silfvermugg för att få öl.

Lite smäll på fingrarna undgick han dock icke, då han i ett obehagadt ögonblick hann stoppa dem i ett fat krusbärskräm, men dylikt lär icke kunna undvikas och det gjorde bestämdt lika ondt åt mamma som åt pojken själf — ett par strida tårar, så blåste faster på de små knubbiga fingrarna, höll fram hälften af en bakelse och — det föränderliga aprilvädret var åter leende solsken och de fyra små tänderna beto tappert i bakelsen.

Efter middagen serverades kaffet ute på verandan. Löjtnanten och min vän gingo för att se på några kartor och unga herr Totti tog sig en promenad med sin faster på planen framför trappan, så att löjtnantskan och jag blefvo ensamna, samtalen afstannade, men våra tankar måtte gått åt samma håll, ty plötsligt frågade hon om jag kom i håg den middag i H:fors hos Geheimrådet Lilienfeldt, där jag gjorde hennes bekantskap, och så erinrade hon sig det ena tillfället efter det andra, såsom små skizzerade taflor, till och med att jag hade följt henne till ångbåten, när hon reste från Finland.

»Kan ni tänka att det var i det af eder så beprisade Norrland, jag gjorde bekantskap med min nuvarande man, han tjenstgjorde då vid fortifikation under en sommar, ehuru han tillhörde hästgardet i Stockholm, vi träffades sedan ofta under vintern — så lärde jag hålla af honom».

På strandgången uppenbarade sig några röda parasoller och ett par hvita studentmössor, glada utrop och hälsningar, det var en hel båtlast af grannar, som kommo på eftermiddagskaffe.

De unga damerna bildade snart en krets ikring unge Totti och sökte aflocka honom några vänliga ord eller åtminstone ett små-

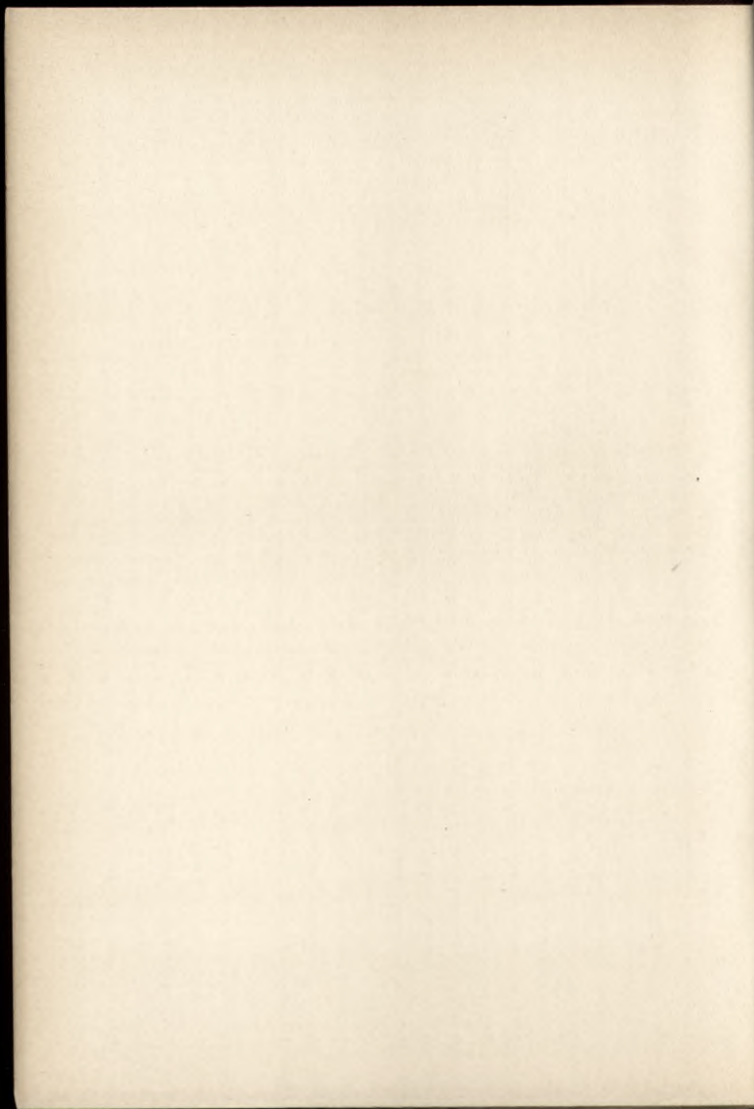
leende, men tyrannen var obeveklig — när han blir större gör han nog annorlunda, försäkrade hans pappa!

I solnedgången körde »de stora grå» fram på gårdsplanen och vi togo afsked, för att begifva oss hem. När vi stego upp i vagnen stodo löjtnanten och hans fru på trappan och önskade oss ett gladt återseende.

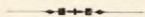
Den vackra frun höll sin älskade lilla pys på armen. Han såg så rörande näpen ut i röd turkisk fez och sin långa fotsida burnus af vitgult råsiden, där han från sin mammas arm med båda händerna kastade slängkyssar till de afresande farbröderna, att jag aldrig skall glömma den taflan.

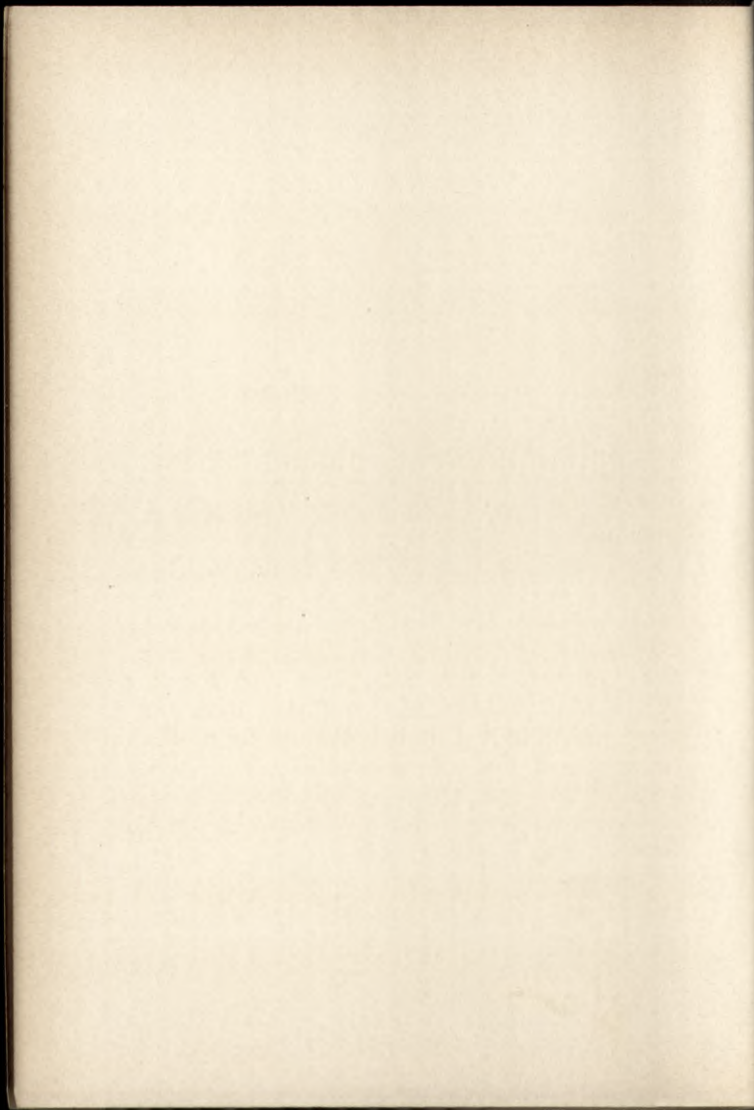
Sedan vi kommit ett stycke på väg, ansatte min vän mig med frågor, så att jag fann mig föranlåten berätta om den vackra fruns föregående sorgliga giftermål med en slagrörd man och de långa ungdomsåren hon tillbragt inom sjukrummets väggar.

Af alt att dömma tyckes hon emellertid nu funnit den högsta lycka, lifvet kunnat skänka henne, och det decennium, hon uppoffrat för pliktens hårda kraf, är väl snart ett minne blott, där ljuspunkterna tindra, men de sorgsna dagarna bleknat bort i glömskans natt.

Julminne från barnaåren

Så länge jag kan minnas tillbaka har det alltid gått en nervös rysning öfver mig, då jag tänkt på eller hört talas om den högtidliga familjefest, som kallas julen.

Jag förlorade min moder då jag var helt liten.

Sorgen härjade likt en frostnatt glädjen i vårt hem och min fader sökte göra det toma, förödda lifvet drägligt genom arbete, ett rastlöst sträfvande för kommunen, för det rätta, det stora och ädla i lifvet, ett arbete utan ekonomisk vinst och utan att vara uppskattadt af de behöfvande, för hvilka det gjordes. Det var ett arbete för plikten, samhällets hårda kraf, utan rast och utan hvila.

Alt, som tydde på den kvinna, han förlorat, städades bort och försvann ifrån huset och så nämnde man aldrig hennes namn, det var ett utrifvet blad från hans lefnads bok.

Håret hvitnade och han blef mera sluten, men hans hållning var lika oböjlig som hans en gång utsagda åsikt; åren tycktes gå honom spårlöst förbi.

Under min barndom tillbringade min far oftast aftnarna hemma, mest för att jag ej skulle vara ensam.

Till lekbroder hade jag en stor vit pudel med svart nos. Vi voro mycket goda vänner, hunden och jag. Den tröttnade aldrig att apportera och jag sällan att kasta, och så kunde vi hålla på i timmar. Jag minnes ännu huru hundens ögon tindrade, när den blef ifrig och otålig af leken. Hade det gått riktigt hett till, blef slutet att hunden och jag somnade bredvid hvarandra på den mjuka mattan under bordet i min fars rum.

Hvad de voro tråkiga, dessa ändlösa höst- och vinteraftnar. Alla sagor, som sköterskan berättat mig, kunde jag utantill.

Min fader hade tyvärr så otaligt många bestyr, som upptogo hans tid. Ingen berättade historier så bra som han, så långa, spännande och vackra; han kunde både skjuta med ärtkanoner på tennsoldater och bygga stora, vackra hus af träbitar, så det var nöje i leken.

Vi trifiedes äfven mycket bra tillsammans. Var jag i barnkammaren, förfogade sig min

far snart dit med, och gick han i sitt rum, som låg i andra ändan af våningen, var det alt pudeln och jag, som traskade våra lek-saker dit också.

Rätt ofta hade min far spelfrämmande och dessa gamla farbröder voro bra snälla; sedan de hälsat på värden, skulle både jag och pudeln fram och gifva tass och vi voro mycket måna om att icke blifva förbisedda, ty vi hörde ju till familjen, båda två.

När julen nalkades, då var generalstädning i alla rum och hela huset i oordning. Icke ens min faders järnvilja tyktes våga någon opposition emot de gamla tjänarinornas rätt att taga hela våningen i besittning för sina baljor och skurtrasor.

Till julen skulle allt vara pyntadt och fint, stärkta gardiner sattes upp i sex, sju rum, de bästa förmaksmattorna breddes ut, alt silfver skurades och lagades i ordning till tjänstgöring.

Aren gingo, men julen var alltid densamma och firades alltid på samma vis.

I denna fil af rum med sina hvita dubbeldörrar på vid gafvel kunde man tro att en fé med trollstaf tvungit tiden att stanna; intet förändrades.

När hafsbukten utanför, belagd med glanskis, låg badande i månskenet och ga-

torna voro folktoma och tysta, hvad det var hemskt och dock imponerande vackert!

Det kan vara vackert, ett sådant åldrigt hem, där de gamla gipsstuckaturerna i taket svartnat och där väggarne äro behängda med oljetaflor i svartnade guldramar, där porträtterna, belysta af månskenet, tyckas stiga ned från väggarne, för att åter inträda i lifvet.

Alla möbler hafva sökt sin plats, alt står på sitt rätta ställe praktiskt och ordnadt. Det vackraste eller dyrbaraste, som generationer sparat, samlat och hopbringat med uppoffringar och kärlek, gifver hemmet trefnad och värme. Högtidliga som i en katolsk kyrka, där gammalt, kanoniseradt mörker fyller knutar och vrår, stodo äfven i vårt hem byster och gubbar här och där i rummen dödsstillta, blickande från sina piedestaler på pojken, som vågade störa tystnaden med sina små klackar på de blankpolerade golfven.

Min far hade just ingen hög tanke om människor i allmänhet, utan ansåg nog egennyttan för deras förnämsta driffjäder, men han sökte på alt sätt förebygga att jag skulle få hans uppfattning af lifvet, tvärtom, jag lärde mig att det fans mycket mera goda, uppoffrande, ädla människor i

världen, än slipade, skrymtande egoister —
det var lifvet, som skulle visa mig motsatsen.

* * *

Julaftonen kom i sinom tid och den dagen kokades, stektes och gräddades tårtor. Den gamla köksans hastiga rörelser och korta svar visade tydligen, att hon icke hade sitt mildaste lynne den dagen.

Som *caput familiae* ansåg min far det för sin skyldighet att julaftonen hålla stor matfest för släkten. Sjutiden på aftonen infann sig äfven en samling, som sällan eljes besökte oss utan att vara bjuden.

Främst kommo tvänne i svarta klädningar och sidenmantiljer, de voro systrar och hade säkert upplefvat sina sjuttio vintrar. Ansiktena voro skrumpna som mokna äpplen, kvarglömda i någon kristallskål.

Den ena af dem var mycket rädd att förlora sina ytterskor eller få dem bortbytta och glömde därför principiellt att aftaga dem i tamburen.

Hon smög sig till sin vanliga plats i soffan och kände sig mycket förnöjd, när hon lyckligt och väl utan anmärkning uppnått densamma, fått piraten placerad bredvid sig och näsduken utbredd öfver magen och

tekoppen med småbröd att syssla med. Den andra var snällare till lynnet, gick klädd i svart sammetsmössa af sniljearbete och bar gullbrosh; hon skulle undersöka om något nytt tillkommit och var outtröttlig att fråga priset på alt hon såg. »Du har fått nya kläder — nej ett så rart tyg! hvad kostar det alnen? och ny matta ha ni fått i år! tänk hvad den skall vara dyr. Nu måste du vara bra tacksam mot din snälla pappa, som gifvit dig en så vacker kostym». Jag tyckte dessa saker rörde henne bra litet och att både pappa och rocken voro mina och med dem hade en sådan där gammal nucka ingenting att göra.

Hon kunde fråga, fråga, fråga i evighet utan att få eller begära svar, det var det samma endast hon fick resonnera.

Det fans aldrig sammanhang i hennes prat, ja knappast i hela människan, det enda, som hängde ihop, var hakan och nästippen.

Tamburklockan pinglade och nya gäster samlades.

Senare, alltid senare, kom en enka med trenne matfriska ungdomar, som medförde en lukt af pojkbyxor. Modern med sitt saliga leende, slätstrukna hår, som nedföll i raka lockar på axlarne, påminde om en böne-

stund, men den milda minen harmonierade icke med den stickande blick ur de grå ögonen, som mönstrade alt i rummet. Hon började hälsningen raden om och den fortsattes sedan med handslag, bockningar och fotskrapningar af sönerna.

Ofta vistades också hennes bröder om julen i staden och voro då äfven inbjudna. De voro studerade män med hög tanke om sig själfva, den ena led af oratorisk svada, var kär i sig själf och utan rivaler, den andra hade ett godt hjärta, ehuru det senare blef fördärfvadt af dåliga affärer; han hostade, harklade och spottade, men var i alla fall rätt trefflig med sin humoristiska syn på lifvet, och jag var hälst i hans sällskap,

Var lyckan mig gynnsam, kunde det hända att en af släkten, som jag höll mycket af, lämnade sitt eget trefna hem den aftonen. Hon var en gammal fru, som pröfvat många sorger i lifvet, men sökte glädjen genom att lindra likars nöd, och ofta klingade hennes glada skratt smittande hjärtligt, så som endast det goda samvetet kan skratta ibland. Åren hade ristat runor i de fordom rosiga kinderna och af den glada balflamman hade blifvit en gammal tant, som sällan syntes annat, än då hennes hjälp behöfdes; då ropade alla på henne; hon skulle uppoffra

sina dagars arbete och sina nätters hvila och hon vakade vid sjuksängen, tills hon dignade af trötthet. Gud vet om någon tackade henne, när hon efter slutad vaka åter drog sig till sitt stilla hem.

Hade någon olycka händt mig, brukade jag som barn springa till henne, stoppa trubbnäsan i hennes knä och bikta mina sorger. Hon snöt min näsa, torkade mina tårar och hade alltid ett tröstens ord och en pepparkaka att lindra bekymren med.

Emedan julgranen skulle skräpat och det för öfrigt icke fans någon, som skulle stält den i ordning, uteslöts den från programmet, men julklappar vankades i alla fall.

Paketterna inkastades i salen af någon af tjänstefolket och skulle sedan gå laget rundt och visas, prissättas och aftackas.

Hu! en sådan pina, att klappas och smekas af dessa gamla gummor och slutligen för en bagatell, en ask konfekt eller en penntorkare, kyssas af en skrumpen mun med svartnade tänder.

Elfvatiden slogos dörrarne till matsalen upp och den efterlängtrade supén serverades. Ett andetag af glädje gick genom salongen och knakande reumatiska leder reste sig från sofforna och började vandrigen till den stora bataljen.

Matsalen var stor och rymlig, i mörk ek och belyst af en bronskrona. Ett långt bord var dukadt dagen till ära med japanskt porslin, tvänne stora silfverkandelabrar voro tända och i gamla, slipade karaffer gnistrade Spaniens eldiga drufva.

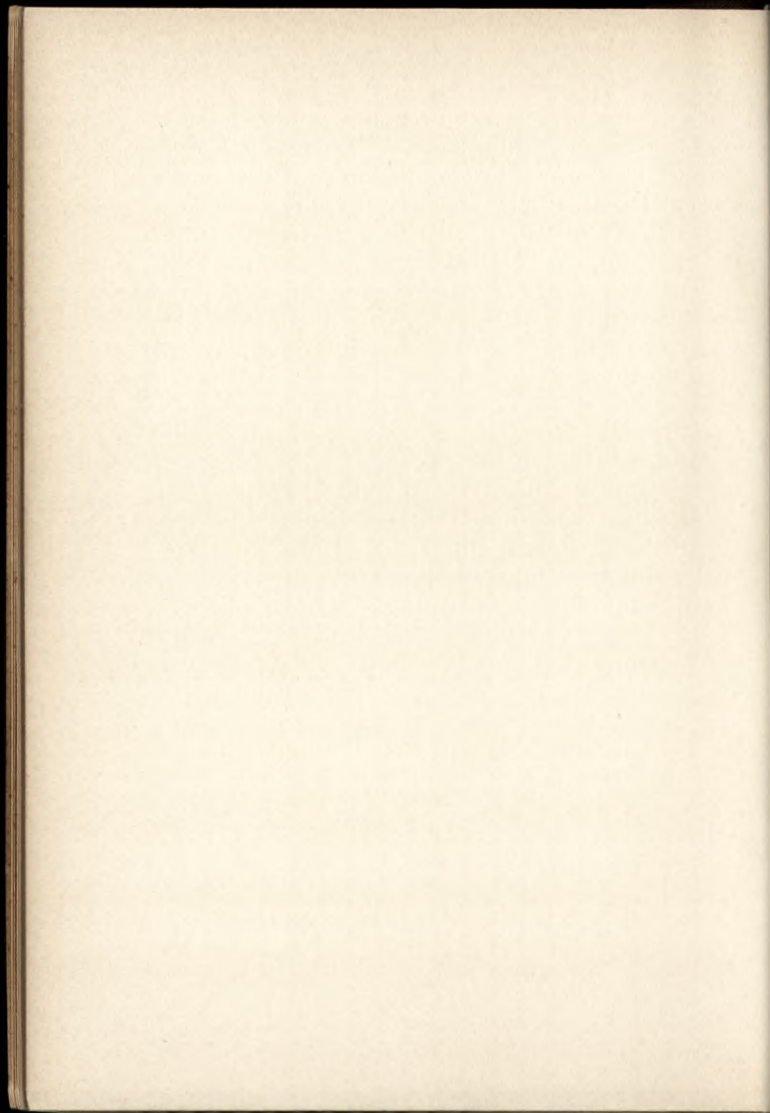
Den fasligaste bland alla anrättningar, lutfisken, saknades icke häller, men åt jag ej af den, vankades ingen julgröt, så lydde elfte budet.

När så lutfisk, skinka, fågel, gröt och äppeltårta voro med hälsan förtärda, bröto de ärade gästerna upp.

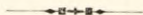
Den gamla, tysta och något sirliga husjungfrun hjälpte i tamburen herrskapet på med bahytter, kappor och stora ytterskor på slitna lastingskängor. Gulnade hvita ullstrumpor med skarfvade skaft skymtade under de uppskörtade kjortlarna.

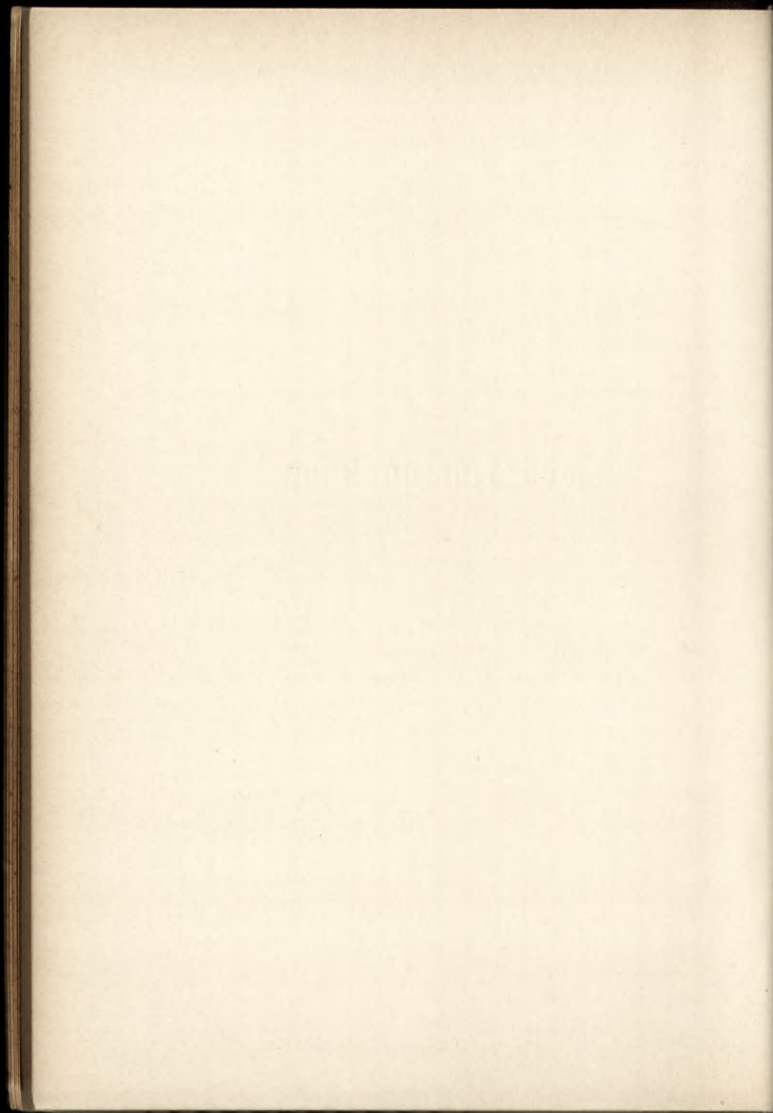
En nedlåtande tacksägelse till den gamla tjänarinnan för hjälpen och så än en gång stora afskedet.

Ljusen släcktes i kristallkronorna och så var då äfven den aftonen till ända.

Med fjorton knop

Propellerns regelbundna surr och darnningen af maskinen gjorde att jag icke kunde sofva, utan låg och vände mig i bädden.

»Brassa profryttaren ett tag, så han inte ligger på rygg och snarkar», sade halfhögt en välbekant röst från bädden framför. Vi voro nämligen ombord på v. Döbeln, en af de stora passagerarbåtarne, som gå från S:t Petersburg till Stockholm, och inhysta uti rundelen i aktersalongen.

»Huru mycket är klockan?»

»Nyss sju slagen», replikerade min vän Kalle.

»Då tror jag det är klokast att stiga upp och se på skärgården, den skall ju vara storartad, vi hafva väl för längesedan passerat Hangö».

»Drag du filten öfver öronen, det är bättre — inte är det någonting att se, innan

vi komma till Pargas port, endast klippor och holmar, som likna hvarandra som grisfötter!»

»Jo, du kan beskrifva».

»Sof nu vidare, så skall jag uppoffra mig för dig och det allmänna bästa och trampa lif i Tjockis nedanför mig» — och under många ursäkter att jag störde klef jag ned på golfvet, klädde mig och gick upp på däck.

Morgonkaffet stod visserligen dukadt på skylighet, men nästan alla passagerare lågo ännu i sina hytter.

Blåsten var icke stark, men luften disig och tjock. Ett fint duggregn föll från den blygrå himmeln. Lotsen stod i oljerock och sydväst på kommandobryggan och rorsmannen hade dragit en kavaj utanpå sticktröjan.

Matroserna, som just slutat skrubba och spola, ställde undan sina pytsar och rullade ut gångmattorna på det ännu fuktiga däck.

Fy tusan så det såg kusligt ut, man märkte nog, att sommaren var öfver.

Ifrån uddarne på suntältet dröp regnet ned. Först syntes en liten klar droppe, som förstorades, förstorades och föll, och genast bildade sig en ny, som i sin tur svällde och föll.

Skyddseglen stängde utsigten åt båda sidor och akterut såg man huru den tjocka röken vältrade i svarta massor, tumlade om i luften, emellanåt grågul, stundom svart med ljusare hvirflar och småningom förtonande i brunt, tills den bredde ut sig som ett långt moln, hvilket sakta följde med vinden.

Lutad mot en upprullad tross, stod ett långt ståtligt fruntimmer i engelsk resdräkt och kastade brödbitar till några fiskmåsar, som troget följde ångbåten, af gammal vana säkra på att några godbitar förr eller sednare skulle utkastas till dem.

Efter att en stund hafva vandrat af och an tog jag en bok och satte mig att läsa, emellanåt sneglande på den unga damen, som stod där så ensam och betraktade propellhvirflarne och till tidsfördrif trakterade måsarne med våra kaffeskorpor.

Plötsligen måtte något händt henne, ty hon samlade klädningen åt sig och tittade sig oroligt ikring.

Jag steg upp och erbjöd min tjänst, såsnart jag uppfattat situationen, hennes klädning af tjockt mörkblått kläde hade fastnat i rorkettingen och kilat sig in i rortaljan, och det så, att ingen handkraft kunde få den lös.

Styrmannen hade äfven observerat att något var på färde och kom dit — maskinen stoppades och det var ett fasligt bråk — slutet blef att ett stort stycke af klädningen måste kapas och bitarne småningom plockas från blockskifvan.

Malören var nästan lika så god som en formell presentation och vi pratade fortsättningsvis som om vi varit bekanta, tills hon gick ned i sin hytt, för att taga på sig en annan klädning.

När vännen d:r Kalle skinande, gladlynt och fet kom upp på däck, satt jag i allsköns gemytlighet i lä af rökhytten och pratade vid en kopp varmt kaffe med den vackra fröken.

Kalle gick som katten kring het gröt och kikade — på omgifningen, och jag hade hunnit få reda på att den glada fröken hette Johnsson, Mary Johnsson, var född i Göteborg och nuförtiden bosatt hos en gift syster i Boston och vidare att hon tillsammans med sagda syster och hennes man samt deras två små flickor, Lilly och Maud, tillbringat hela året på resor i Europa och senast gjort en rundtur öfver Konstantinopel, Wien, Moscou, S:t Petersburg, Stockholm, Köpenhamn till Hamburg, för att därifrån återvända till Boston.

Nu hade emellertid inträffat att båda systrarnes koffertar, som blifvit sända genom ett assurancesbolag från Moskva till Stockholm, icke kunnat fås längre än till Helsingfors och här hade de blifvit liggande, emedan kläder på inga vilkor finge sändas från det kolerasmittade Finland.

Som reseeffekter skulle de kunnat fås med — som varukolli kunde de icke sändas — hvad stod att göra? — miss Mary tog första båt från Lübeck till Helsingfors, var tre timmar i staden och nu på väg med koffertarne till Hamburg via Stockholm och endast orolig öfver huru hon, då det stod Miss Mary J. i hennes pass, skulle på tullen förklara barnklädernas närvaro bland sina toiletter.

Slutligen måste jag förbarma mig öfver Kalle, hvilken icke hade någon annan att prata med, än den tjocke profryttaren, som dock tycktes vara en rätt munter ture, och bad om att få presentera min vän medicinekandidaten och tillförordnade stadsläkaren Kalle P., och då profryttaren äfven trasslade sig in i samtalet, blef också han snart föreställd. Och nu voro vi ett riktigt gladt bolag, inkilade mellan rökhytten och skylighet.

Doktorn frågade som en läkare egnar och anstår huru miss Mary mådde, om hon

sofvit bra under natten, och då hon berättade att hon tvungits stiga tidigt upp bara för att någon människa snarkade så förtvifladt vid väggen till hennes hytt, brast munterheten riktigt lös.

Profryttaren, den sannskyldige syndaren, för öfrigt en glad f. d. Upsala student, som reste i stålvaror, erbjöd sig att undergå hvilken penitens som hälst, bara hon icke skulle förklara honom i onåd.

När gongongen kallade till frukost, skyndade sig Kalle och profryttaren att få plats på hvar sin sida om miss Mary vid bordet, och jag, som dock bokstafligen kapat mig till hennes bekantskap, petades undan och fick sätta mig ett långt stycke därifrån hos den alltid välvillige kaptenen.

Miss Mary var goodtempler och sökte öfvertala Kalle att inte ta supen, ty brännvin är ett svårt gift. — Kalle hade alldeles mistat sin vanliga svada och hörde andäktigt på och bara sneglade till kaptenen och mig, när vi togo halfvan.

Stackars Kalle, nu hade han råkat illa ut. När vi åter kommo upp på däck, hade vinden vändt sig, himmelen klarnat och solen tittade fram mellan skyarne.

Miss Mary hade tagit några bröds kifvor med, för att kasta till måsarne, som troget

följde fartyget timme efter timme, men nu var hon mycket aktsam för rorkettingen.

Kalle och profryttaren höllo henne träget sällskap.

Jag tände en cigarr och beskådade farleden, som vi ströko igenom.

Samma enformiga natur, holmar och åter holmar med trån och utan, men icke en boning, icke ett båthus, intet som tydde på människor, hvilka här skulle vistas och lefva, endast hafvet och vågen, som sköljde öfver stenar och grund, entonigt söfvande, så som den i århundraden och årtusenden slagit mot dessa klippor och stränder.

»Jo, det här blir treffigt», sade kaptenen i förbigående till mig och pekade i lovart utåt hafvet, därifrån sjötjockan i stora moln vältrade in emot land.

Först kommo några små molntoppar och blåste förbi, men snart tätnade dimman allt mer och mer och med små slag fingo vi söka ankarplats utom farleden och här lågo vi nu och kunde knappast se från för till akter eller hundra alnar ikring oss.

Jag vill icke ens försöka beskrifva huru många frågor kaptenen fick besvara, om när vi nu skulle komma fram till Åbo och huru länge dimman komme att hindra vår resa

— ty alla känna ju historien om ångbåtskaptenen, som blef ihjälfrågad.

Miss Mary föreslog att göra musik och sjöng själf vid pianot några engelska och svenska visor. Kalle och profryttaren sjöngo gluntar och Per svinaherde, så att shylyght-fönsterna darrade.

Till middagen hade Kalle pyntat ut sig i ren hvit väst, men tog ingen sup.

Det började se bekymmersamt ut med Kalle.

På eftermiddagen lättade dimman och vi började åter knoga i väg och kommo lyckligen på aftonen till Åbo. Kalle, som kände till staden, förde oss både till domkyrkan och det åldriga slottet och beskref dess historiska minnen och samlingar.

På aftonen blef jag helt förvånad att höra det Kalle ändrat resplan och i stället att fara upp till Österbotten tänkte göra en afstickare öfver till Stockholm — »för att köpa några kirurgiska instrument».

Kalle var artigheten själf under färden och bra länge satt han och miss Mary uppe på däckets om aftonen. — När vi kommo till Stockholm besökte vi både Nordiska museet och National-museet, Riddarholms kyrkan, åto middag alla fyra på Hasselbacken och miss Mary var idel älskvärdhet, isynnerhet

mot Kalle, och lofvade på allas vår begäran hvilade ut sig ett dygn i Stockholm och icke fara, som meningen varit, med aftontåget till Malmö.

Vi gingo på teatern och Kalle var fortfarande idel hänförelse och hittade städse nya beundransvärda egenskaper hos miss Mary.

Jag och Kalle bodde på Hotel Rydberg, men miss Mary hade föredragit Grand, emedan utsikten där var vackrare och hon bott där förut.

När vi följde henne dit efter teatern, lofvade Kalle följande morgon tidigt skaffa vagn och visa henne Haga — mig tycktes de inte vilja hafva med, så att jag skyllde på göromål.

Sedan de återkommit från Haga promenaden, åto vi tolf tiden frukost tillsammans på Rydberg och därefter fjäskade Kalle med att följa miss Mary till telegrafan, i och för något mycket viktigt telegram, som hon skulle afsända.

Vi stämde möte till Hasselbacken kl. $\frac{1}{2}$ 5, där jag dock fick vänta bra länge.

Slutligen kommo de och vi satte oss till bords och jag tykte mig märka att Kalle icke ens fick som vanligt en förebrående blick, när han tog supen. De voro

båda mycket uppspelta och glada, så att jag till och med fann mig föranlåten bedja dem hejda pegasen.

Midt under middagen kom en springpojke från hotellet med ett telegram till miss Mary och äfven Kalle tycktes vara bra indiskret nyfiken på dess innehåll.

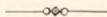
De räckte det sedan öfver bordet till mig och jag läste: Emottag våra varmaste lyckönskningar, vi komma alla med första tåg. Lilli och Maud be helsa sin nya onkel. Gud välsigne dig syster.

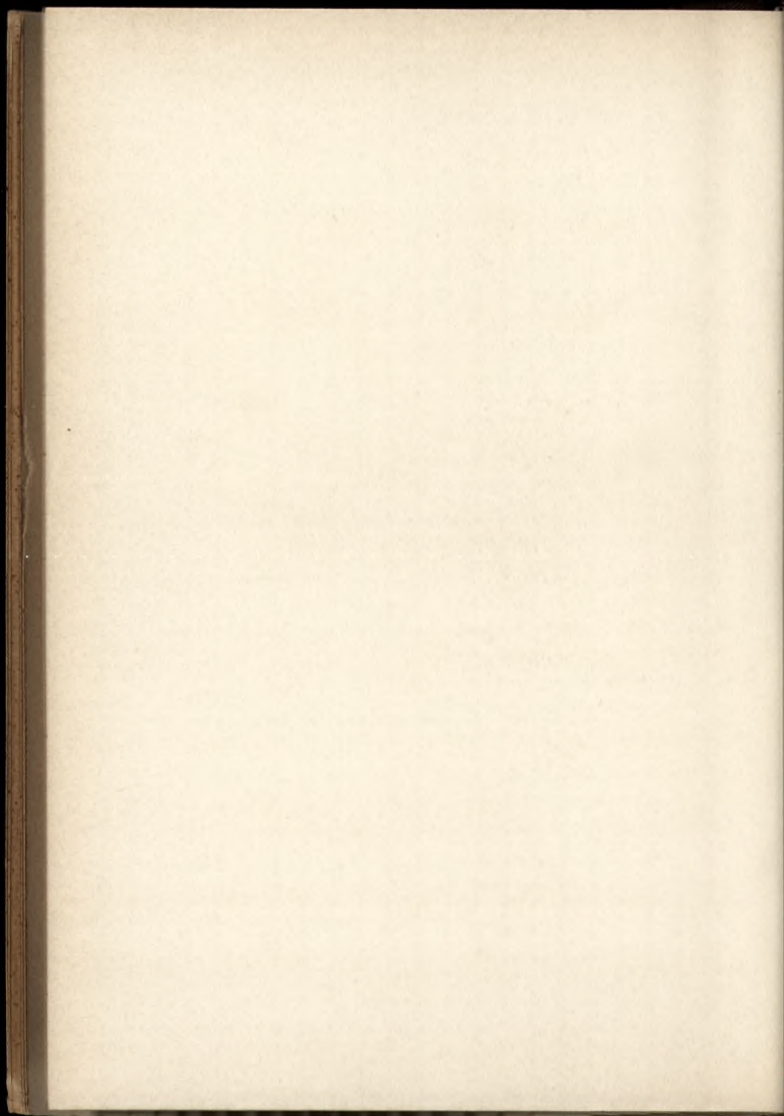
Tablå!

Sex veckor därefter var jag på Kalles bröllop i Klara kyrka.

A l m a

I fjärde våningen eller femte, som vi skulle säga, af det stora »Luzerner Hof» fick jag ett rum ofvanför taklisten till det billiga priset af tio fr. pr dygn, och det är ju vakert så i en stad, där hvart annat hus är hotell och de öfriga pensionat.

Om morgonen hade jag emellertid en förtjusande utsikt öfver sjön och de vackra snöklädda bärgstopparna. Några sparfvar förde ett faseligt oljud på takrännan utanför mitt fönster och tvungo mig att stiga upp.

När jag kom ut på gatan utanför hotellet var alt i full rörelse, oaktadt klockan ännu icke slagit 8.

Det var — såsom sparfvorna låtit mig ana — soligt och varmt vårväder.

De talrika engelska turister, hvilka tillbringa vintern i Schweiz, föra äfven sina vanor med sig och sin lust för sport. Så-

lunda såg man unga damer dels begifva sig på promenadurer i bärge, dels gå ned till de små roddbåtar af mahogny och ek, som lågo vid stranden, där särskilda båtvaktare, iklädda matroskostymer, hålla dessa subtila farkoster i ordning.

Akterut i båtarna syntes olika nationers flaggor svaja, den engelska och amerikanska var öfvervägande, men äfven många tyska flaggor funnos.

Jag gick och beundrade den spänstighet och säkerhet i rörelserna, de unga sportälskande damerna utvecklade. Dräkten bestod vanligen af en kjol af tungt tyg och en blus, sammanhållen om lifvet af ett läderbälte, skor af ljust läder eller smärting. En liten matroshatt, hälften så stor som åt en herre, satt kokett, men säkert på hufvudet.

När de stego i båtarna var det med både vana och elegans, och roddtureerna räckte äfven flere timmar, så att därtill behöfdes både krafter och uthållighet.

Man såg dessa små båtar med en herre och en dam eller endast fruntimmer hela morgonen ute på den lugna sjön.

I en del af dem hade man lagt upp årarna och satt sig att läsa, under det de gungades af de små böljorna, som slog mot sidan.

Plötsligt kände jag mig berörd liksom af en elektrisk stöt. En varm ström gick genom alla mina ådror.

Var det hon? Den eleganta damen i den lilla farkosten där borta, hon som just lade upp årorna, för att låta sig drifvas af vågen?

Jag förde min turistkikare till ögat. Kunde jag väl misstaga mig?

Hon här! Och tusende minnen jagade hvarandra i min själ. Minnen ända från barndomens sorgfria dagar, minnen om gemensam vänskap, om ramlade luftslopp och bittert svikna förhoppningar.

Huru tydligt såg jag ej henne för mig som ung flicka med kort klädning.

Hur rosenkindad och sprittande liffig var hon icke den tiden, jag lärde henne skrinna ytterkant på skridsko, och när hon hade gjort sin första bal och jag modellerade hennes profil med håret korrekt ringladt i brända lockar, alldeles så som hon haft dem på balen, hvad det var för ett jubel öfver denna medaljong i hela familjen!

Hon här!

Alt våldsammare började mitt hjärta klappa och blodet svalla. Jag måste reda mina tankar och känslor, jag måste ut i naturen, för att förströ mig och lugna mig genom dess mäktiga intryck, och då en liten

ångbåt just skulle lägga ut, för att styra till Rigi, gick jag ombord på den och fortsatte sedan med järnbanan ända upp till bärgstoppen.

Lågt inunder mig sväfvade molnen och genom remnor i molnslöjan såg jag landskap i fågelperspektiv, där skogarna liknade kryddgårdar. Några kor, färgade såsom älgar, betade här högt öfver molnen, då och då kastande en likgiltig blick på de små jordkrypen därnere.

Jag hade icke så lätt att befria mig från den på en gång så ljufva och smärtsamma känsla, som ånyo så plötsligt väckts till lif inom mig vid åsynen af den lilla mahognyjullen på Luzernersjöns vattrade yta.

Jag hvilade ut på det magnifika hotellet på toppen af Rigi, men det storartade natursceneriet förmådde mig icke att glömma mig själf.

En hel här af månglare och småkrämare med och utan tält gjorde väl allt sitt till för att distrahera mig, men denna distraktion var ingalunda af angenämaste art.

Svårt var för mig att afgöra, om de voro landets egna söner eller om deras förfäder burit tegel i Egypten.

Jag återvände med aftonbåten och nu kom äntligen den efterlängta förströelsen.

Ett det briljantaste åskväder hade brutit lös. Ett åskväder med blixтар, hvilka upplyste hela himlahvalfvvet, och med ett dun-der, som ekade mellan bergen, så att man kunde tro att hela gudaskaran och inte endast Tor med sina bockar var ute och åkte. Så det regnade sedan! Det öste ned och emellanåt var det, som om man vändt upp och ned på hela vattencisternen. Sjön stod i skum, oaktadt det var stilla lugnt.

När det så hållit på, så där en half timme, och bullrat och knallat och dundrat, började det att blåsa, och nu var det icke heller något raljeri. Man var frestad tro att något af bärgstrollen lämnat på vid gafvel dörren till vindarnes håla, som skall vara belägen någonstädes i grannskapet. Det tvinnade och stormade så nyckfullt häftigt in mellan bergen, så att det var omöjligt att säga från hvilket håll det blåste.

Åh, det var ett väder just för mig i min trista sinnesstämning, men hastigt som det börjat gick ovädret åter öfver och vi kunde fortsätta vår färd.

* * *

Middagen var slutad när vi åter kommo till staden, gästerna hade dragit sig ut på

hotellets stora veranda och suto i bekväma rörstolar, smuttande sitt kaffe eller fördjupade i sin tidning. En del hängaf sig åt njutningen af en cigarr och lyssnade under ett dolce far niente till den särdeles goda orkester, som från musikestraden föredrog sin aftonkonsert.

Nummer efter nummer ur kända operor aflöste hvarandra. Ute på den spegelblanka sjön ilade större och mindre ångbåtar med sina röda och gröna signallantärnor, stjärnorna tindrade och Sirius kastade en strimma af ljus, som reflekterades i vattnet. På kajen promenerade en böljande skara af människor, lyssnande till musiken och bakom Rigis bärgsmassa ljusnade himmelen af den uppgående månens strålar.

Ett helt sällskap herrar och damer inkommo genom porten och jag tyckte mig höra den röst, som jag redan i många år lärt mig särskilja från alla andra.

Ganska riktigt! Jo, det var hon!

Endast hon egde denna stolta, spänstiga gång, dessa kraftiga, säkra rörelser!

De öfriga tyckes vara engelska turister af hög samhällsställning, fina och korrekta.

Jag steg upp och bugade mig, när hon kom upp för trapporna. Vänligt besvarade hon min hälsning som om vi senast träffats

i går. De togo plats på motsatta ändan af verandan, så att vi icke kunde växla ett ord.

Hvad jag hatade dessa hennes förnäma bekantskaper!

Hvarför skulle konvensansen förbjuda mig att nu gå till hennes bord och hälsa på henne — — —?

* * *

Orkestern hade föredragit sin sista nummer. De promenerandes leder hade glesnat och äfven en stor del af hotellgästerna hade dragit sig till sina rum, men ännu sutto några försjunkna i betraktandet af den månbelysta vattenspegeln. Cigarrerna glödde som lysmaskar på verandan. Det började blifva tyst på hotellet.

Jag drog mig in i tidningsrummet, som var tomt. I en mindre salong där innanför stod en stor magnifik flygel uppslagen, en lampa hängde i taket och spred genom sin gröna kupa en mystisk skymning öfver rummet. Jag kunde icke låta bli att begagna tillfället att pröfva instrumentet. Dess djupa, vackra klang lockade mig att spela. Snart hade jag glömt min omgifning, glömt att rummet äfven skulle begagnas af de

andra gästerna på hotellet. Jag började med bitar ur Lilla Hertigen, och dess lekande melodier aflöste hvarandra, tils jag icke mera hade reda på hvad jag spelade.

Fantasin flög till de vida stepperna i Ryssland, till de susande skogarna i Tavastland och Karelen, till vågplasket i åländska skären, till storm och oväder på Marstrands klippor. Men genom allt detta gick en under-ton af otillfredställd längtan, af jäktande oro.

Då lades en mjuk hand på min axel. Jag vände mig om. Där stod *hon* i stor soiré-toilett, med smycken och spetsar. Hela dagen hade jag lefvat henne så nära i mina tankar, att jag knappast blef öfverraskad.

»Hvilken ödets nyek har då drifvit dig hit, dig som jag trodde vara högt uppe i Norge?», sade hon med lugn, beherrskad stämma.

»Och du, bästa Alma», svarade jag i samma ton, »du kommer ju såsom en ande-uppenbarelse och tröstar en stackars vind-drifven enstöring!»

Jag förde hennes vackra hvita hand till mina läppar. Jag insöp begärligt den fina parfym, som spred sig ikring henne, och berusade mig med hennes åsyn. Sådana armar, hals och skuldror! O, denna hälsa

och energi, som hvilade öfver henne! Hon måtte ha läst mina tankar, ty sakta lösgjorde hon sin hand och sade: »Jag kommer från teatern och skulle afhämta mina noter, som jag glömde i förmiddags; vi bo här på hotellet, hela kottet som du såg — och så hörde jag dina hemlands toner. Hör nu, min vän, vill du ha ett godt råd, lämna mejseln och blif musiker — jag har stått en god stund och hört på dina fantasier; du spelar hänförande».

»Om jag hade dig vid min sida, om du ville stöda mig med din utomordentliga energi och viljekraft, då skulle det kanske blifva någonting af mig, men du vet att när du reser, följer glädjen med.

Kan du då aldrig inse, att du är mitt öde och att jag aldrig kan blifva lycklig utan dig. Ett helt lif af hängifvenhet måtte väl vara mera värddt, än din förnäma börd och alla dina egendomar».

Hon tog min hand, slog sin vänstra arm om min hals och kyste mig på pannan och ett par stora tårar trillade utför hennes kinder. Hon höll mig fortfarande i handen och sade »att du älskar mig, det vet jag, det har du ju försäkrat mig så många gånger och att jag håller innerligt af dig, det känner du från barndomen, men jag var så

olycklig i mitt förra giftermål, att jag aldrig mera vill binda mig, aldrig!

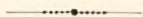
Låt oss som förr vara syskon för hvarandra och förlåt, om jag bragt dig sorg. Och nu godnatt och farväl! Jag reser i morgon med mitt sällskap till Révieran».

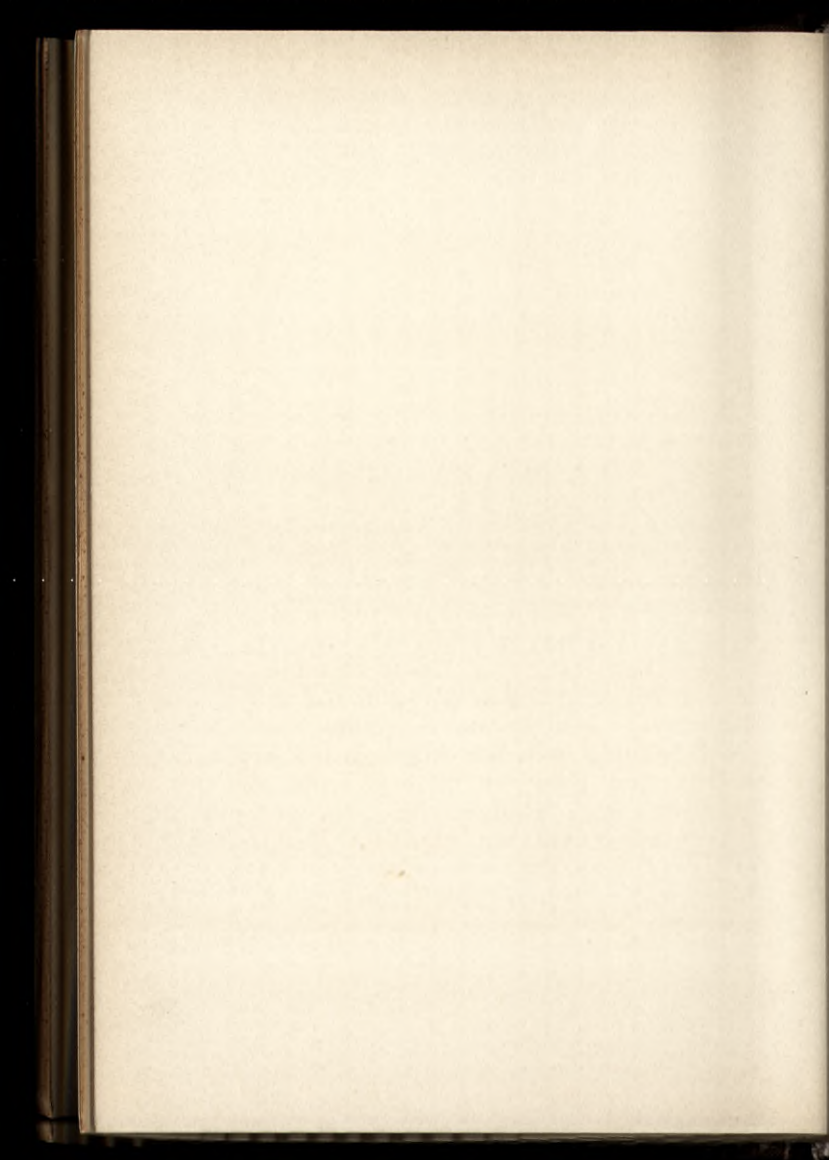
Fortfarande höll jag hennes hand i min.

Kanske magnetismen öfverförde intrycket af den djupa sorg, jag kände öfver att vara försmådd, kanske pulsens slag visade huru innerligt jag höll af henne, ty hon tryckte min hand såsom för att göra slut på samtalet och sade: »arbeta och blif en stor pianist, vi kvinnor äro så ombytliga och jag håller mest af dig bland alla män, jag känner! Kanske om ett år har jag ändrat mig! Lämna dina vilda pojaktigheter och nu farväl! Om ett år återses vi i hemlandet!»

Dörren slöts och jag var ensam, en af betjäningen kom för att släcka lampan, och mig återstod endast att klifva fem trappor upp till mitt lilla krypin ofvan taklisten.

En slädfärd

Klockan kunde vara omkring half 12, då min vackra dam drog sig ur balsalens trängsel och hetta och vi promenerade i sidorummen för att söka svalka.

Inkomna i ett förmak, endast belyst af kronan i taket, gick den vackra frun till fönstersmygen och sköt undan de tunga draperierna, för att kunna beundra utsikten af hamnen i månskensbelysning.

Det hade nyss varit blidt, så att snön på isen smält bort, och nu på aftonen hade några grader köld bundit snövattnet.

Blänkande som en lugn sjö låg isen, så långt ögat nådde, ut till hafs, endast det röda skenet från Gråhara fyr tydde på att fritt vatten syntes där utanför. Hamnen låg så tyst i det klara månskenet, Sveaborgs vallar och tornspiror aftecknade sig mot horisonten, stjärnorna tindrade och vinter-

gatans miljoner världar lyste på den mörkblå himmelen.

Så vackert det är där ute!

Se det ståtliga granitbäret där borta och alla dessa skogsklädda holmar och fästningen, detta nordens Gibraltar, med sina dystra minnen!

»Hvad jag gärna skulle vilja se Sveaborg och Ehrensvärds graf, några andra svenska minnen lära knappast nu mera finnas kvar».

»I min barndom trodde man, att grafven och fästningskyrkan stodo under gudarnas särskilda hägn, ty under senaste krig, då samtliga hus rundtomkring blefvo raserade af bomber, träffade ingen enda kula hvarken kyrkan eller monumentet».

»Huru lång tid kan det taga att åka dit, kanske 20 minuter? låt oss fara! det vore så mystiskt att vara vid grafven under midnattstimmen. Min betjänt står i vestibylen med min päls, honom lämna vi kvar här, ingen skall sakna oss och om en timme äro vi tillbaka — men förlåt mig, kanske ni har något intresse, som håller eder här på balen, då skall ni inte af artighet uppoffra eder tid» — och solfjädern kom i rätt liflig rörelse.

»Nej min fru, jag vore förtjust att få göra en åktur i så angenämt sällskap och

att få visa eder platsen, men tror Ni man så där utan vidare får komma in i en fästning?»

»Herre Gud, det är ju sant» och hon såg helt modfäld ut.

»Är det er värkliga önskan att vara vid grafven midnattstid och kan ni försäkra att ni inte blir rädd för vaktposter eller spöken, så att ni kanske vänder om på vägen, så skall jag nog föra er dit».

»Ni riktigt skrämmer mig, men jag är ju född svenska, så att för svenska spöken är jag icke rädd, det kan jag lofva».

»Nå väl, så låt oss fara!»

Ett tjufpojksstreck lekte redan mig i hågen. Jag hade vid ett af spelborden observerat den kände artillerigeneralen M—ff, som bodde på Sveaborg, han var således för ännu par timmar fastnaglad och träget sysselsatt.

Hans kusk med de berömda svarta orloffska trafvarne hade jag genom fönstret sett stå utanför och vänta. Såsom stor hästvän och beundrare af just detta par hade jag många gånger pratat med den frodiga kusken »Ivan» och på denna bekantskap bygde jag nu min plan.

Vi fingo pälsarna och läto betjänten ropa fram general M—ffs ekipage.

Ett guldmynt i Ivans stora näfve och så skulle vi pröfva hans snabba hästar.

Knappast hunno vi få plats i den lilla släden, förr än det bar af i skarpt traf ned till hamnen. De stora, svarta hästarna kastade sina framfötter med mjuka behagliga rörelser. Ivan körde med utsträkt arm och pratade idkeligen med sina älsklingar, hvilkas skarpa broddar lämnade spår i den glatta isen.

Snart hade vi passerat Blekholmarna och Ryssholmen och i svindlande fart närmade vi oss fästningen, hvars granitmurar gömde så mycken tyst motståndskraft.

Utåt hafvet såg man de mörka vallarna af Långörn, subtil och fin, lika som hade hela ön hvilat på isen, och långt där bortom fyrbåkens röda, intensiva sken.

Kusken häjdade farten och frågade om vi nu ville vända?

»Nej, kör på! till fästningen!» och åter bar det af. Snart svängde vi upp från isen och åkte genom en vacker, nyplanterad allé på yttre sidan af gamla gråstensmurar, så genom hvalfporten i en kasematt, där posten gjorde honnör för hästarna, och så vidare förbi den vackra kyrkan med sina många torn och förgyllda kors.

Rundtomkring kyrkan hade af kanoner och ankarkättingar konstruerats ett synner-

ligen smakfullt stängsel eller rättare en inramning af kyrkoplatsen.

Högvakten skyldrade och så bar det af förbi kolossala kasärnbyggnader öfver en bro och slutligen kommo vi till höga, majestätiska gråstensvallar. Här bad jag Ivan vänta med hästarna.

Vi inträdde genom ett mörkt porthvalf till en öppen plats och här, midt i hjärtat af fästningen, låg den vackra grafven, till hvilken Sergel gifvit ritningen och Gustaf den tredje själf skrifvit inskriften.

Hafsvinden susade svagt uti de omgifvande trädens kronor och drog med ett klagande ljud genom det långa, mörka porthvalfvet; för öfrigt var allt tyst och öde.

Vi stego upp för de breda trappsteg, som leda till monumentet, och beundrade den vackra skölden, hjälmen och svärdet af gammal brons, som pryda stenen; inskriften kunde vi icke läsa i månskenet.

Plötsligen dallrade genom nattens stillhet det första klämtslaget från fästningskyrkan, förkunnande att midnattstimmen var inne.

Likt en mystisk sagoskepnad stod den vackra frun på monumentets öfversta trappsteg. Medan hon löste buketten från sin barm, gled zobelkappan ned från den ena skuldran, så att den ljusa sidenklädningen

och de bara armarna lyste hvita i månskenet. Så förde hon blommorna till sina läppar och nedlade dem på skölden, som prydes af den dödes vapen.

Dofva och långsamma hördes tempelklockans ljud vibrera mellan vallarna och när ekot af det sista tofslaget så småningom förtonat, lämnade vi den historiska platsen.

Min dam var nöjd, hon hade fått sin nyck tillfredsstäld och snart förde Ivans snabba hästar oss åter i svindlande fart öfver isen, allt närmare och närmare kommo vi det vackra Helsingfors, månen kastade sitt sken öfver ryska kyrkan, hvars förgyllda kupoler glimmade, de ljusmålade husen vid salutorget lågo tysta och ödsliga i den klara belysningen, Nikolaikyran aftecknade sig mot horisonten och hela västra sidan af varfvet och kajerna låg i djup skugga.

Ivan höll in sina fålar utanför den upplysta våningen, fick en liten handtryckning »till té», och obemärkta återkommo vi till balsalen. Och jag tror min dam sällan varit så älskvärd som den återstående delen af aftonen. Och den ryska artillerigeneralen kunde säkert aldrig förklara af hvilken orsak den vackra frun hugnade honom med sitt mest älskvärda småleende och oväntade intresse.

Briggen Storfursten Constantin

Barndomsminnen

En dag, då jag skulle tömma ett urgammalt, stort ekskåp, hvilket icke blifvit rördt på mången god dag, fick jag tag uti en mahognylåda, omgifven af ett segelduksfodral med på sjömansvis konstigt snodda fransar och broderier.

Lådan var på insidan stoppad och beklädd med grönt kläde, för att skydda en mindre låda af ännu finare träslag, som välpolerad låg därinne och omslöt en skeppskronometer af Londonfabrikat, hvilken på sina balanser likt en kompass alltid hölls i vågrätt läge. Uti lådans lock fans kronometermakarens i London attest på huru många sekunders dragning om året skulle observeras.

Kronometern var ett återstående minne från den finska segelflottans storhetstid.

Den hade tjänstgjort på världshafven ombord på briggen Storfursten Constantin.

Denna ytterst snällseglande brigg utrustades i början af femtiotalet till hvalfångarfartyg och hade fyratio mans besättning, utom harpunerare och navigatörer. Åtta båtar, skarpa i för och akter som våra inlandsfarkoster, men stora och starkt bygda, hängde i dävertar. Förut i hvarje båt var en pollare anbragt för angörande af harpunlinan och båtarna styrdes med en lång åre och buro himmelsblå latinsegel.

Briggens första befälhafvare var den unge och raske kapten L., en säker navigatör, oförvägen sjöman och duktig befälhafvare, men mindre lycklig köpman; åtminstone blef det ekonomiska resultatet af fyra års seglats — endast erfarenhet.

Under denna tid hade briggen tvänne gånger gjort världsomsegling.

* * *

En julafton, minnes jag, att en gammal sjömanshustru kom in på kontoret och begärde upplysningar om hvar briggen kunde vara.

Postgången var denna tid icke synnerligen säker eller snabb, så att på många

månader hade intet bref kommit kontoret tillhanda.

»Jag är så rysligt ängslig», sade gumman, »ty jag drömde senaste natt, att briggen förlorat med man och alt. Jag drömde det så tydligt. Säkert har någon olycka hänt dem. Först sedan jag läst två kapitel i postillan, kunde jag få en blund i mina gamla ögon.»

I sinom tid anlände bref från kaptenen, som berättade, att briggen dagen före julafton haft ett fasligt väder, då Cap Horn skulle dubbleras. En by hade öfverraskat dem och nära nog kantrat briggen. Rorsmannen spolades öfverbord och briggen föll af för byn, så att den låg nästan flat på vattnet, då lyckligtvis båda märseglen med riktiga kanonsmällar blåste bort och briggen åter reste sig.

Mannen, som gått öfverbord, var matrosen M., — — — gummans ende son!

* * *

I flere dagar hade briggen legat med andra fångstfartyg i Ochotska hafvet utan att några hvalar kommit i sikte. Hafvet var lugnt, så att fartygen lågo för slappa segel, då utkiken plötsligt varskodde en

hval. Kaptenen L. tog själf befälet öfver en af båtarna, och så höggo åtta kraftiga armar i årarna. Det gälde att hinna fram, innan det dyrbara bytet observerades från de andra fångstfartygen.

När man kom villebrådet närmare, togos årarna in och de blå seglen hissades. Ljudlöst närmade man sig den kolossala fisken. En svag vindkåre krusade vattenytan. Äfven andra båtar närmade sig. Det afgörande ögonblicket var inne. Harpuneraren, en malaj, stod med linan på armen och den tunga, hvassa harpunen i högra handen, kaptenen vid styråran och en hvar af båtbesättningen på sin bestämda post vid årar och segel. Nu drog malajen armen tillbaka, och kastad med en jättes styrka flög den skarpa harpunen djupt i hvalens rygg. Fisken dök ögonblickligen ned i djupet och färgade vattnet blodigt. Linans ringar försvunno med blixstens hastighet öfver båtsuden. Med tankens snabbhet voro seglen nedtagna och årarna utsatta. — —

»Hvar skulle hvalen åter visa sig öfver vattenytan?!»

Akter om båten dök den för ett ögonblick upp, slog med stjärten till styråran så att både åran och styrmannen flögo öfverbord.

»Kapa!» En man öfverbord!

»Låt bli att kapa, de andra bärga mig nog», kommanderade kaptenen, där han flöt på åran, och i svindlande fart flög båten åter i nästa ögonblick framåt, för att snart vara ur synhåll vid horisonten.

Kaptenen blef bärgad, och efter ett par dagar återvände båten, bogserande sitt byte.

* * *

Efter fyra års resa återvände briggen till hemlandet. Bolaget upplöstes och min far köpte det vackra fartyget. Jag var då en tio års pojke och fick med en af kon-
toristerna gå ombord på briggen.

Herre Gud, hvilka skatter där funnos! Snäckor — hela tunnor! Och koraller, både hvita, röda och bruna, och huru mycket! — Jag förklarade för min pappa att han fått briggen till skänks, ty allra minst skulle köpeskillingen fås för alla dessa skatter ombord. Jag dref sedan grosshandel i skolan med de från hvalarne afskrapade snäckorna och blef förmögen på knappar och frimärken, gummibollar och knäckor.

Förnedringstillståndet att släpa salt från Spanien blef nu den kopparförhydda, snabbseglande briggens hårda öde.

Den glada kapten B. utsågs till fartygets befälhafvare, och han, alla matrosers vän och alla flickors förklarade gunstling, kommenderade briggen ända till hennes sista färd.

* * *

Det var en vacker vårmorgon, tre fyra Spaniefarare lågo och lastade i Blåbärslands-sundet. Plankorna kördes med häst ut på isen och stufvades i sakta mak i lämpliga länder genom bogportarna in i fartygen. Vanterna lappsalvades, master och stänger skrapades och seglen skrubbadades och synades, utbredda som de lågo på isen. Här var lif och rörelse, vårluft, solsken och tjärlukt. Det var så »bussigt» att få vara med och äntra i taklaget.

Kl. 8-tiden kom kapten B. ut och såg efter arbetet. Han bar med mycken försiktighet en i smärting insydd låda. Det var kronometern, och den fastgjorde han själf i det bord, där den skulle hafva sin plats. Det var med helig vördnad han så beskref, huru dyrbar den var. Jag var idel beundran och intresse.

Timmermannen slog ut en ny råspira på däck, och det var rätt lärorikt att se på. När han sedan tog bilan och högg

efter »ristan», kände min beundran inga gränser.

Det slogs åtta glas och schåarne fingo gå till frukost. Jag begagnade mig af tillfället att hugga ett litet tag med bilan. Det var ett särdeles lifvadt göra. Men hur det var slant bilan och bet mig i stöfveln. Jag hade splitternya stöflar med »tåstöttar». Nog hade det tagit i stortån också, men det var mindre farligt, för det såg ingen. Men stöfveln i klyf; det var värre! Det var så säkert som amen i kyrkan, att jag nu inte kunde undslippa »smörj», när min far observerade malören.

Här voro goda råd dyra. Jag gick till kaptenen och bad om litet beck för att reparera hålet. Kaptenen tog ett tag i sina gråa lockar och sade:

»Det går inte, det blir »smörj» ändå, men huru är det med foten?»

Den fattas ingenting . . .

Tån hade emellertid börjat svälla och det kändes klibbigt och varmt i stöfveln. Drag af den, kommenderade kaptenen. Kunde just tänka mig det, sade han.

Hela strumpan var blodig. Kaptenen förband min fot. Och så stodo vi åter inför stöfvelfrågan. Kaptenen sökte i alla sina fickor och hittade slutligen en tremarkssedel.

»Den sista och den enda! Tag den här och gno till en skomakare, som bor i Kronohagen. Sitt sedan och vänta, tils han får stöfveln färdig. Kanske du har tur och slipper smörj. Men får gubben tag i historien, så gratulerar jag dig.»

Det aflöpte så lyckligt, att tack vare ifriga bemödanden den nya »tåkappen» snart var lika sliten som den andra, och all upp-täkt sålunda förebygd.

* * *

En senhöst hade briggen gått med plankor till Cadiz. I Kanalen utanför franska kusten fick man svårt väder och törnade på. Masterna kapades. Fartyget blef vrak och besättningen bärgades af ett fiskarfartyg. Kronometern, skeppsjournalen och pudeln var alt, som man fick med i båten.

Efter ett par dagar inbogserades vraket till ett fiskläge på franska kusten, höggs sönder, och nu pryder namnbrädet bärgningsstationens plank. Den är omväxlande och stor denna samling namnbräden, som tälja en egen historia om sjömanslifvets faror, om död och förintelse.

Besättningen skingrades. Matroserna togo mönstring på främmande fartyg och

gingo nya öden till mötes. Frakten för hunden på järnväg skulle blifvit kaptenen för dyr. Han måste skiljas från sin mångåriga vän. Den stora, brunögda pudeln skulle aldrig mera stå hedersvakt vid fallrepstrappan, när briggen nådde hamn. Med tungt sinne måste han lämna den hos fiskarfolket hvilket lofvade vårda den till dödedagen. Fyra små barnaarmar omslöt den, när kaptenen steg upp i åkdonet, som skulle föra honom bort. Förstod hunden att de aldrig skulle återse hvarandra?

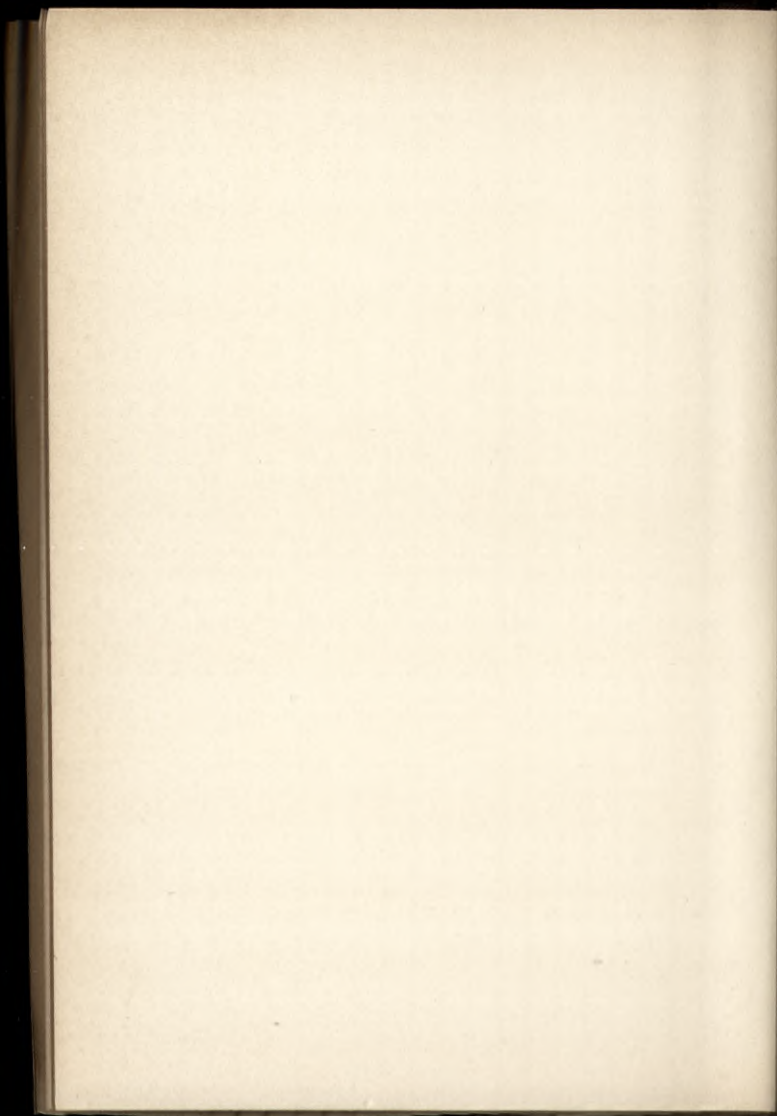
När kaptenen kom hem, hade han kronometern med sig till kontoret. Det var allt, som återstod af den vackra briggen.

A n n i

Anni hade nyss fyllt femton år och gått och läst hos prästen, då hennes mor dog och Anni befann sig ensam i världen utan huld och utan skydd.

Modern hade i sin ungdom varit beundrad för sin skönhet och haft plats i Åbo på en butik, där en välklädd tysk handelsresande, med later som en lord och välvårdade mustacher, lyckades eröfra hennes hjärta.

Lilla Anni var ett minne af denna kärlek.

Modern flyttade i sin nöd till den goda staden Tavastehus, om hvilken en äldre Borgå herre engång så målande sade: — »skulle icke Tavastehus finnas, vore alt Åbo Finlands tråkigaste stad». Här arrenderade hon ett litet kafé och släpade en lång följd

af år fram en rätt sorglig tillvara, ty tjänsten rakte jämt från hand till mun och att bekosta Annis skolgång.

Mera af barmhertighet än för nyttans skull fick Anni efter moderns död plats på värdshuset i Tavastehus park.

Lång och skranglig, med fötter som städse voro i vägen, magra armar, en stor näsa och finmig hy, var det alls ingen under att knappast någon fäste sig vid, om hon fans till eller icke.

Snart blef förhållandet annorlunda, ty Anni som gick där så tyst och ouppmärksam viste besked om alt, som rörde hotellet och dess ekonomi, hon var en huskatt som sökte sig arbete och reparerade små hål på gardiner och duktyg, innan de kunna erhålla märkbara skador.

Efter ett år var det Anni, som alla ropade på, hon skulle uträtta alt, och hon hade äfven nycklarna sig anförtrodda.

Värden var en mycket musikalisk person, och då restauranten i Tavastehus park utan gensägelse kan kallas ett gästfritt ställe, begagnade hon vanligen förmiddagarna till öfningar.

Sålunda kom det sig att Anni, som af naturen var musikalisk, lärde sig spela piano efter gehör. En godhjärtad musikvurm

som herr N. var, trodde han sig snart spåra en gryende talang och blef själf Annis lärare i notläsandets svåra konst.

Ett år hade försvunnit, de krokiga små björkarna slogo ut gröna knoppar, vinden susade i de åldriga granarna och ifrån de halfvilda gräsmattorna voro höstens fallna blad hopräfsade, de vackra vägarna längs sjöstranden voro krattade och kanthuggna, par om par gingo lyceister och skolflickor, officerare och deras flammor och njöto af de milda våraftnarna i den vidsträkt parken.

På andra sidan af landsvägen i närheten af parkporten arbetades med mycken ifver på uppresandet af ett cirkustält och ett brädsjul för hästar. Det slamrades och spikades, Tavastehusboarne voro mycket intresserade, och snart spred sig ryktet som en löpeld i staden, att nu hade det kommit en hästopera till parken.

Efter ett par dagar annonserades med stora plakat om briljanta föreställningar af sällskapet T., bestående af sex hästar och tio personer.

Bekantskapen med den låghalte circusdirektören och hans gemål, den oöfverträffliga skolryttarinnan Miss Elsa, var snart gjord. Tack vare några protektionsportioner fick Anni öfvervara alla öfningar om för-

middagarna, och följdén blef att hon snart var mycket skicklig att gå på lina, hänga i trapez och slå kullerbyttor med mera dylikt, som hör till cirkusbildningens grunder.

Nu och då sparade hon konjaksrester för Miss Elsas räkning och fick till erkänsla rida hennes vackra hvita Luci. Det rakte naturligtvis icke länge, innan Anni äfven vunnit en viss säkerhet och elegans som ryttarinna, ty ungdomligt kurage och lust fattades henne ej.

Under sommarens lopp förändrades hon så småningom, formerna blefvo proportionerligare, näsan syntes icke mera så lång, hyn blef slät och frisk och de stora vattenblå ögonen lyste upp hela ansiktet. Lyceisterna lyftade artigt på sina mössor, när de mötte henne i parken, och äfven de lärde toddydrickande skolläroarne kunde någongång taga fatt i Annis långa blonda fläta och säga några berömmande ord, som skulle föreställa en artighet.

När hösten kom och bladen falla af och det blef tyst och öde i parken, blef förtjänsten i cirkustältet alt knappare och knappare. Det kom skulder och förbud att lämna orten. Sadlar och bohag lämnades i pant för mat på hotellet, de två små ponnyhästarna köptes af barmhertighet, den ena

till Kattis, den andra till Kalvola, och den dresserade grisen slaktades ned. Lilla apan Boby, som alltid frös, tog Anni i sin vård, Luci såldes till Helsingfors och de tre större hästarna fingo släpa stock under vintern från ett stort skogshygge i Hauho och kunde därmed lifnära direktörens familj.

När så åter vårsolen kyste lif i de första sipporna och befriade åar och älfvar från deras istäcke och Wanajavesi låg glittrande och blank, började Tavastehusboarne göra sina promenadturer till parken och alla förvånade sig öfver den ståtliga blondin, med former som en Juno och stora blå ögon, som tog emot dem.

Kunde detta vara Anni! — damerna tisslade och herrarne bugade sig för förvandlingen.

Denna sommar var stort lägermöte på Parola malm och åtskilliga batterier artilleri hade blifvit dit förlagda. Dagligen hölls målskjutning med kanoner; trumhvirflar, hornsignaler och infanteri-gevärens smattrande ljud hördes dagen i ända bort till den fredliga parken, och om aftnarna samlades officerarne på värdshuset.

Bland artilleriofficerarne fans en gammal skäggyfvig major, som alltid kom ridande, han var hemma från det natursköna

Kaukasus och därifrån hade han äfven medfört sin vackra dansande Bogatir.

Silkeslen var Bogatirs bruna guldglänsande länd och i yppig rikedom föll den lockiga ljusa manen ned på vänstra bogen.

Majoren och hans häst voro tvänne gäster, som Anni med särskild vänlighet tog emot. Såsnart Bogatir kom in på gårdsplanen gnäggade den för att gifva sin närvaro tillkänna och därmed höll den på gång efter annan, tils Anni kom ut och med sin mjuka hand strök öfver dess sammetslena nos och gaf den några sockerbitar.

Skulle inte det gröna bordet haft sin dragningskraft, kunde man lätt misstänka Bogatir för majorens dagliga visiter, ty på båda tyktes värdshuset hafva magnetisk kraft.

Nu och då fick Anni äfven om aftnarna göra en ridt med majorens vackra häst.

Herr- och fruntimmerssadlar och annat cirkus-skräp låg ännu i ett lider och väntade återlösningens timme, men hvarken miss Elsa eller den halte direktören hade låtit höra af sig.

Det var en vacker syn att se Anni på den guldglänsande fuxen, som bar sin lätta börda, som om hon varit en docka, hvilken fuxen måste vara mycket varsam med, den koketterade och piafferade, men vågade icke

rusa i väg, den slängde med frambenen, satte nosen i bringan och frustade så de stora näsborrarna lyste röda, men det hela var endast koketteri. När så sällskapet, ty Anni hade vanligen en hel mängd uppvaktande officerare med på dessa promenader, kommit ut från parkområdet till stora landsvägen och Bogatir fick rättighet att sträcka ut, då bar det af, som den vilda jakten.

I spetsen kommo tvänne ryska vindthundar, tillhöriga kapten P:ff, en af Annis ifrigaste beundrare, sedan Anni på den frustande Bogatir med det blonda håret som en sky ikring axlarna, och slutligen i en klunga fem, sex officerare med skramlande sablar.

En afton på sensommaren kom majoren som vanligt ridande till parken och med honom en hel mängd officerare. Anni sprang ut på gårdsplanen med några sockerbitar till hästarna, hvilka alla stälde sig i en ring omkring henne och snålades. Officerarne voro i munter sinnesstämning, ty majoren skulle bjuda idag på en afskedssexa, han hade blifvit beordrad till Odessa och fått befordran till högre grad.

Man synade och bedömde Bogatir, ty den kunde icke föras med. En ung infanteriadjutant med väl vaxade mustascher och

eljes ytterst elegant var spekulant på hästen och var outtröttlig i att framhålla odygder och fel hos djuret.

Anni stod och hörde på en stund, vid hvarje förklenande ord om hästen såg man föraktet lysa i hennes stora blå ögon, slutligen blefvo de nästan gröna — Bogatir istadig! Smäll hand, Bogatir! — och hästen lyftade genast högra framfoten — huru hälsar man på fruntimmer? — den föll på ena knäet, — Anni klappade hästen och gaf den några sockerbitar.

— Om löjtnanten hölle af Bogatir skulle ni inte behöfva vara rädd att den är istadig och kastar af er. Efter detta hugg försvann hon in i värdshussalen.

Man drack tappert under aftonens lopp och löjtnanten var nästan färdig att betala det begärda priset trehundra rubel för Bogatir, då majoren lämnade spelbordet och gick ut i stora salen.

Här satt Anni och grät bitterligen.

Hvem har gjort illa åt Anni, hvarför gråter Anni, och gubben gjorde ifriga bemödanden att förmå henne berätta orsaken till sin sorg. Slutligen upphörde tårarna för ett ögonblick och Anni snyftade fram en begäran, att majoren icke skulle sälja hästen till den ifrågavarande adjutanten, ty

»han är en egenkär och elak människa som kommer att fara illa med djuret!»

Var detta orsaken till Annis bekymmer!

Majoren skulle icke varit en son af det land, som sett honom födas, han skulle icke tillbragt halfva sitt lif på hästryggen i de kaukasiska bergen, om han kunnat se en kvinna gråta — och gråta för att hon höll af hans egen vackra häst, — utan att äfven en sträng i hans eget hjärta skulle komma i dallring.

Ett ögonblick stod han och funderade, så tog han Anni i båda händerna och sade: »Anni håller af Bogatir och Bogatir tycker om Anni; Anni får hästen», och gubben tog hennes hufvud mellan sina båda händer och kyste henne på ryskt vis på båda kinderna och ett par stora tårar hängde i skägget.

»Anni tar vård om Bogatir genast, ty jag reser med första tåg i morgon bitti.»

Detta var mera än Anni någonsin drömt om, hon sprang in till sin principal och frågade om hon finge hålla hästen i stallet, och då detta beviljades, sprang hon majoren om halsen, till stor fröjd för de andra officerarne, som inkommit i salen, och gaf honom en riktig hjärtlig kyss midt på munnen, den första hon någonsin gifvit en karl, och med samma fröjd ilade hon ut på gården att halsa Bogatir.

På Parola malm hade de krigiska öfningarna slutat, hösten var inne och i långa trianglar flyttade tranorna till sydligare länder, lönnarnas fallna blad lyste gula och grannröda på de öde gångarna i parken, endast sällan besöktes värdshuset numera. Bland de få stadiga frukostgästerna var en ung landtbrukare på tjugusju, tjuguåtta år, han hade nu äfven två veckor fördröjt sig i staden.

En dag kom han åkande med en herre, en omtalad trafikörare och hästvän, i dennes åbokärra och med hans snabba trafvare. Hästegaren skröt mycket med sin Polles snabbhet och sade att han skulle taga första priset med den på nästa kapplöpning, om blott han hunnit till dess lära den lägga ut sina krafter och inte vara lat, men det skulle han nog visa — ty ingen förstod sig på hästar så bra som han.

Anni tyckte att hästen såg förskrämd ut och frågade om de inte slagit den på ditvägen.

Herrarne gingo så nedåt stranden till den lilla paviljongen vid bryggan, under det frukosten skulle dukas.

Sin vana trogen, begaf sig Anni med några sockerbitar till hästen.

Om en liten stund kom hon ned till de båda herrarne, blek af förtrytelse, med en

piske, där snärten var gjord af ett bastant kettingsgrimskaft, öfverklädt med läder.

Hon höll piskan i handen och kunde knappast få fram ett ord öfver sina bleka darrande läppar.

»Huru täcks ni, en stor stark karl, begagna ett sådant tortyrredskap mot ett djur, ni borde blygas», sade hon åt hästens egare och kastade piskan ut i vattnet, där den genast sjönk.

Utan att bevärdiga de båda herrarne vidare med ett ord, återvände hon uppför backen.

Några dagar efter denna tilldragelse bad den unga landtbrukaren att få blifva Annis sällskap, när hon red ut. Färden gick förbi Hattula kyrka och sedan åt Hauho sidan. När de återvände, hade Anni lofvat blifva värdinna på hans egendom.

Kort därefter hölls bröllop af värden där ute på värdshuset i Tavastehus park och det var med hjärtliga ord han tackade Anni för trogen tjänst och önskade henne lycka till sitt ansvarsfulla och arbetsdryga värf.

»Säkert kommer Herr K. att få lycka med sin ladugård, ty Anni är så beskedlig med alt hvad djur heter», sade han åt fästmannen.

Rätt muntert gick det bröllopet till, ty gästerna dansade ännu kl. sju på morgonen och togo ett hjärtligt afsked af det glada brudparet, som i bredschäs kuskade af till sitt nya hem i närheten af Heinola.

Den lilla apan »Boby» hölls af bruden i famnen och Bogatir trafvade bakom en bondkärra med bagaget.

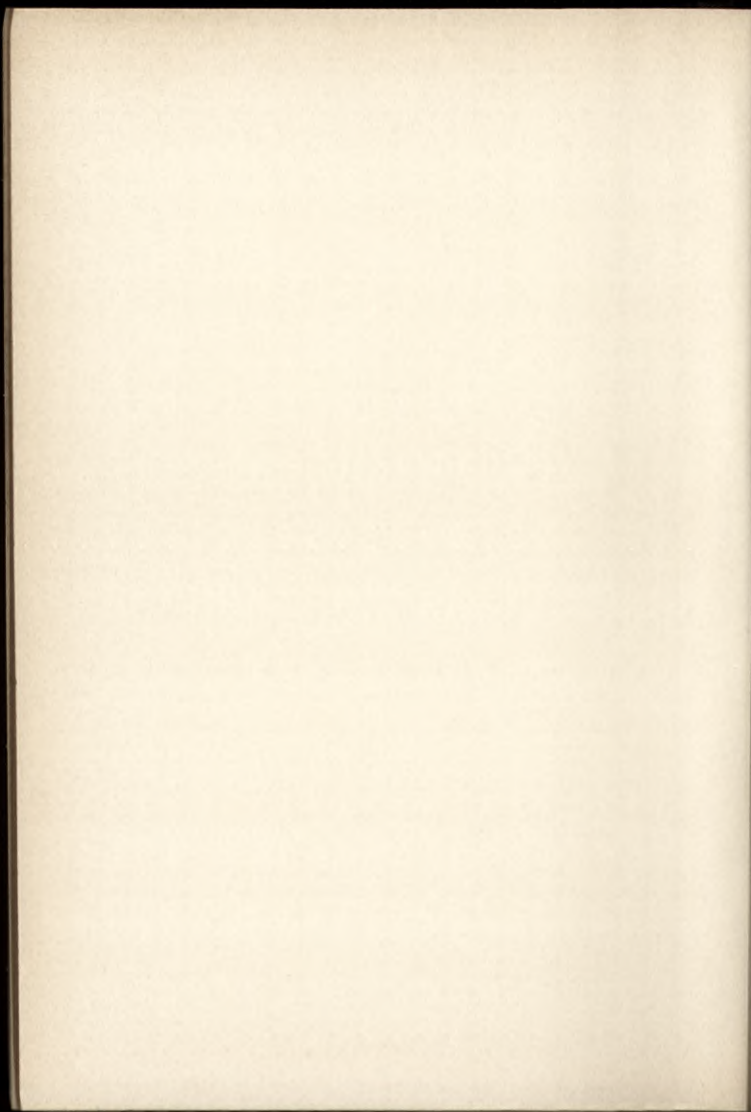
Först fem år därefter återsåg jag de nygifta på den stora landtbruksutställningen i Wiborg, där en grupp välvårdade brunfläckiga kor, som Anni exponerade, tilldrog sig alla kännares uppmärksamhet och prisdomarens odelade bifall.

Det unga paret förde äfven gärna sina bekanta att se på ett par unghästar med ljusa manar, som hade mycken likhet med Bogatir och för hvilka de erhållit medalj.

Anni hade blifvit en ståtlig landtbrukarfru, som viste göra sin vilja gällande, och hennes man, han följde henne hela tiden med beundrande blickar, där hon lugn och säker rörde sig bland de bångstyriga djuren, och det syntes tydligen, att han var mycket stolt öfver sin vackra afhållna hustru.

Vid Genfersjön

En solig och varm söndags förmiddag stod jag på bryggan vid Beaurivage och väntade på ångbåten från Genève. Egentligen hade jag ingenting med ångbåten att göra, men det var dock ett ombyte i enformigheten att beskåda de resande och gissa sig till deras olika nationaliteter.

Några pojkar sutto på bron med benen dinglande öfver vattnet och metade löjor.

Hälgdagsfrid hvilade öfver hela naturen, den stora vida Genfersjön låg lugn och glittrande i solskenet, alperna på franska sidan speglade sina mäktiga konturer i vattnet och långt borta reste Mont Blanc sin snöklädda topp och syntes lika som åskmolnen i nordnorden kunna gömma både dunder och blix.

Jag stod som sagt och tittade i vattnet, lutad mot broräcket, då ett gammalt grå-

hårigt fruntimmer kom ut på bryggan med en utomordentligt vacker långhårig rapphönshund, för att låta den bada. Hon höll en liten trädgren i handen och skulle just kasta den i vattnet, för att låta hunden, som hoppade och skälde af förtjusning, apotera, då en af de metande pojkarne tussade en annan prisse uppå den och i ett nu uppstod ett slagsmål på lif och död mellan hundarna. Den gamla damen skrek och slog sönder sin parasoll på den främmande hunden, men pojkarne bara grinade och tykte de stält till det mycket lifvadt.

Af medlidande med den gamla damen sökte jag skilja åt de stridande, men misslyckades; då grep jag hundarna i nacken, lyftade dem öfver ledstången och lät dem plumsa i sjön. Ännu i luften betos de, men när vattnet slog öfver hufvudet på dem, tyktes de komma till besinning och simmade fnysande och snopna i land.

Jag hade emellertid fått mig ett litet nyp i handen och måste surra min näsduk ikring såret, som blödde rätt friskt. Detta observerade den gamla frun och blef nu mycket upprörd för min skull.

Ehuru jag försäkrade att såret endast var en obetydlighet, undgick jag icke att få minst tio föreskrifter huru det skulle behand-

las och måste slutligen följa med upp till hotellet, där hon förband min hand med någon undergörande helande salfva, och när förbandet var färdigt löste hon en helig relik ifrån sitt radband och höll den under tystnad en lång stund tryckt mot min puls.

Hon frågade mitt namn och hvarifrån jag var, och då jag lämnade henne mitt kort, läste hon flere gånger ordet Finland.

Det tyktes vara en mycket välmenande gammal engelska och jag började nyfiket gifva akt på henne. Redan under de par dagar, jag bott på hotellet, hade jag observerat att hon vid måltiderna alltid satt på sin gifna plats vid ändan af bordet.

Hon gick lifligt och stadigt, ehuru hon säkert var mycket öfver sjuttio år. Ett par stora mörka ögon lyste upp ansiktet och voro af en särdeles valör emot det väl uppsatta silfverhvita håret.

När det ringde till middagen kom jag något sent, men Madame tyktes hafva väntat på mig, och då jag gjorde min bugning för henne, vinkade hon mig till sig med solfjädern och presenterade sina släktingar: en gammal engelsk general och hans fru med sin sällskapsdam, en ovanligt vacker flicka på tjugu år.

Madame frågade om jag ville föra henne till bordet och sålunda blef jag äfven hennes bordsgranne.

Den engelska generalen hade många historier att förmåla om lifvet i Indien, där han vistats hela fjorton år.

Efter middagen bad den gamla frun oss dricka kaffe i hennes våning, emedan hon var rädd för aftonkylan. Huru det var, kom man att tala om Finland och jag beskref vår natur, vårt klimat och folk, så godt jag kunde.

Plötsligen frågade generalskan: »var det inte i Finland Mr George var en hel vinter och därifrån han hemförde de vackra tjädertupparne som finnas uppställda i matsalen på Albert castle?»

Den gamla gumman jakade och satt tyst en lång stund.

»George var min sonson», sade hon till mig, »han dog i tyfus för ett år sedan i Oxford, där han studerade. Han var den sista jag hade att intressera mig för i lifvet, jag har haft tre söner men alla äro döda, han var så vacker och så snäll, han skref till mig hvarje vecka, o, hvad jag längtade efter hans bref; då samlades vi alla på Albert castle, tände lampan efter dinern och läste hans bref högt — Bobb var hans

favorithund och därför tager jag honom alltid med mig på resor; när jag är ensam, talar jag med Bobb om hans herre och han förstår mig».

Det såg värkligen så ut, ty hunden som legat beskedligt vid hennes fötter reste sig nu och lade sitt vackra bruna hufvud i gummans knä och såg på henne med sina stora djupa ögon liksom frågande. Hon strök smekande med handen hundens hufvud och samtalet tog en annan vändning.

»Skulle det roa eder att höra huru min George skref om sina jakter i Finland?», sade hon oförmodadt. »Miss Mary, vill ni vara god och gå efter den gröna brefportföljen, ni vet! den ligger i högra lådan i mitt skrifbord».

När miss Mary hämtat den, valde Madame ut några blad och sade: »kanske ni är god och läser dem för oss. Mina ögon bli lätt skumma, ty hvarje ord påminner om honom, när han glad och ung sprang ikring på Albert castle, och all den oro jag för hans skull utstått, när han som gosse ströfvade ikring på hedarna med sin ponny och sina hundar eller klättrade efter fågelbona i parken».

»Älskade mormor!» började hans bref.

»Jag har nu sett landet om hösten när löfven falla af och dagarna bli korta, jag

har sett den första snön breda sin mjuka svepning öfver skogarna och fälten, åkt skridsko på vidsträckt fjärdar och beundrat det flammande norrskenet i den nordiska vinternattens stillhet.

Vårt förnämsta nöje här uppe vid Joensuu är att jaga, än gäller det hare på spårnö, än orrar för bulvan.

I december växa snödrifvorna manshöga, då fick jag lära mig gå på skidor. De engelska vännerna vid sågvärken skratade i början åt mina kullerbyttor, men nu kan äfven jag i svindlande fart ila utför branta bärg eller utan att tröttna glida öfver milslånga snöklädda tallmoar och se på då man hugger timmer.

Af artighet mot mig hade mina vänner arrangerat en jakt på björn och den var den mest ansträngande, jag varit med om. Vi voro resta in på ryska gränsen och fingo köpa en björnring.

Björnen låg i korg ide och kördes upp af hundarna. Nu började ett löpande för att hinna med. Tyst bar det af, endast enstaka tillrop mellan skyttarne hördes och skidornas skrapande mot den frusna snön. Det var något öfver tjugu grader kallt, men snart blefvo de korta pälsarna för varma och kastades på drifvan, västen likaså, i

svindlande fart bar det framåt, öfver myrar och träsk, utför branter och öfver bärg, »framåt» hette lösen och en stackare den, som blef efter! Hundarna skälde och björnen röt, så det dånade i skogen, och rimgfrostn betäkte vårt hår, våra kläder, mustascher och ögonhår, men framåt gick det och slutligen mötte jag björnen, som återkom i sina egna spår, och lyckades på tio stegs afstånd skjuta mina båda kulor genom dess hufvud. De som blifvit efter hade plockat upp våra kläder och nu först märkte vi att det var kallt. Mormor, jag sänder dig skinnet af denna vackra svarta björn till matta.»

Sida efter sida läste jag helt intresserad dessa intryck och glömde att mina åhörare kanske icke voro lika berörda däraf. Med lifliga färger beskref han huru våren gör sitt intåg, huru aftnarna blifva ljusare och ljusare, huru snön smälter och rännilarna dansa. Med den unge jägarens friska sinne talade han om vårmorgnarna i skogen, när orrarna kuttra och tjädertupparne slåss på den hårda skaren, och huru flockar af svanar, hvita som silfver, glänsa högt upp i skyn, på färden mot nordn och ishafvets stränder.

Jag var alldeles förvånad att en främning så kunnat uppfatta mitt hemland och

skulle säga något i denna mening, då generalskan gaf mig ett tecken och jag observerade att den gamla frun slumrat in under det långa uppläsandet.

Trött af år och minnen, hade hon låtit tankarna flyga, kanske till sitt gamla slott i Skottland, som snart skulle egas af främmande, främmande som nu otåligt väntade hennes död, kanske drömde hon om sin lilla George, då han som barn galopperade ikring på heden med sin ponny och sina hundar — — —

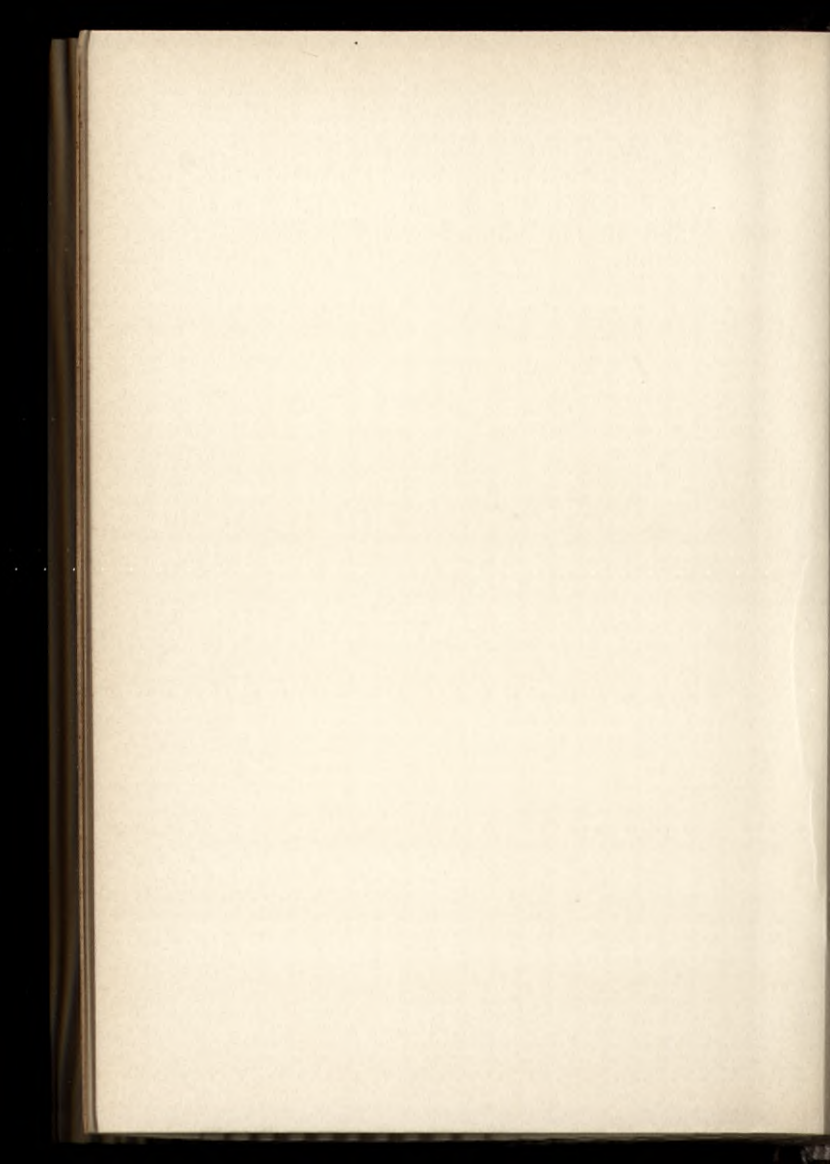
Tysta drogo vi oss ur rummet.

Ute på terrassen spelade orkestern, magnoliaträdens stora hvita blommor spredde sin döfvande mandeldoft, dystra stodo de vackra sydländska barrträden med sin mörka djupa grönska och liksom inramade utsikten öfver den stilla Genfersjön, som låg drömmande i månskenet. Pensionsflickorna från staden gingo arm i arm i flockar och svärnade, hänrykta af det vackra sceneriet, af magnolians doft och söderns intensiva månsken, stillheten i naturen och Savoyer alperna, som likt en molnvägg syntes på andra sidan sjön.

Jag kom ofrivilligt att tänka på Mr Georgs beskrifning om Finland och jag såg i fantasin min hembygd, såg sjön och

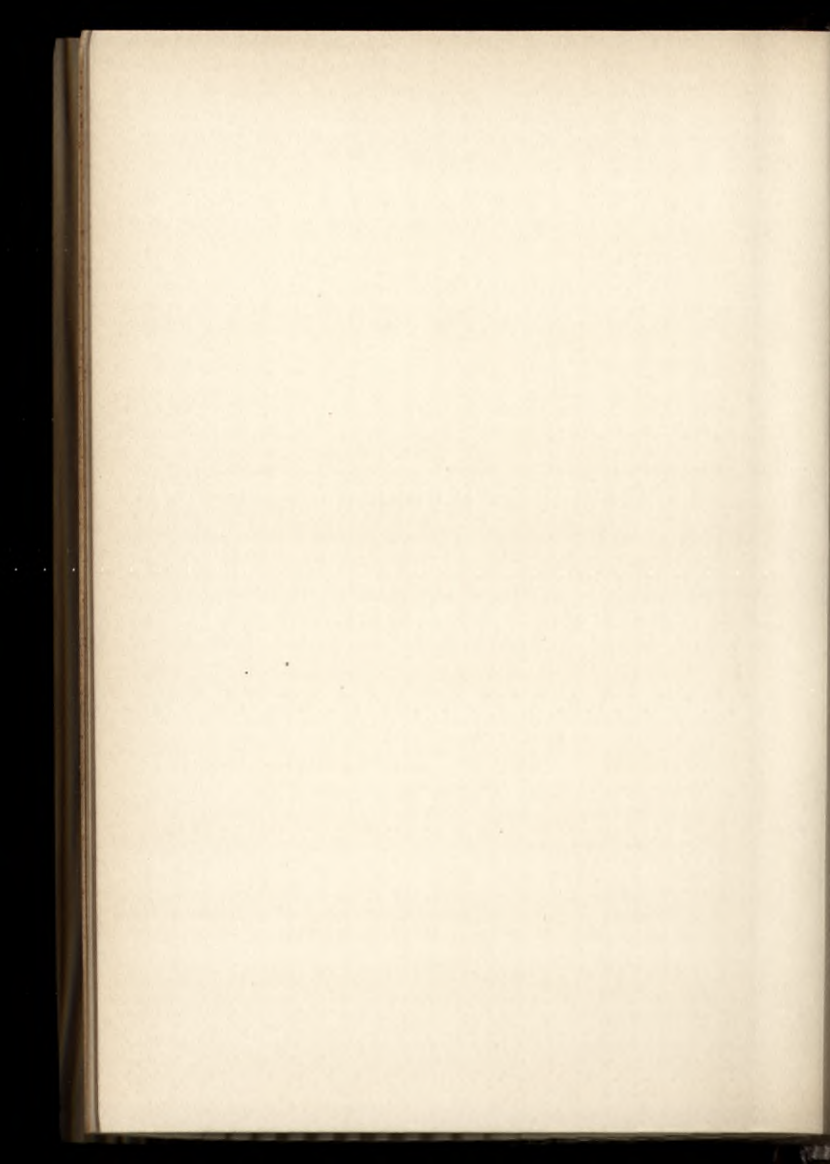
vassen i den ljusa sommarnattens stillhet,
såg linnéan blomma på skogens mossigaste
stenar och blåklinten skymta mellan råg-
axen, jag nästan kände svedjerökens aro-
matiska doft.

Madame Triscornia

Det var en särdeles snörik vinter i S:t Petersburg och kallt så att brasor på gatorna nästan dagligen voro tända. På polisens befallning underhållas nämligen eldar, för att hyrkuskarne och andra arma stackare, som nödgas dag och natt vistas ute, kunna värma sig för den isande, fuktiga blåsten.

En sådan smällande kall natt kom jag ifrån finska järnvägsstationen, genomblåst och utfrusen, med nagelspräcka i fingrarna till Hotel de France.

I den inre vestibylen, dit några trappsteg ledde upp, kom hofmästaren emot mig, fin, elegant, beskyddande och briljanterad.

Jag fick mig ett rum, och ett par tre hjälpsamma personer togo vård om min promenadpäls och mina reseffekter, och så visade mig hofmästaren in i tidningsrummet

till höger, där en stenkolsbrasa var tänd för gästernas trefnad.

Hotellet var tyst och öde, dess gäster hade ännu icke kommit från teatrarna, och de, som farit till baler och aftonsamkväm, hade nyss begifvit sig af, ty klockan var ännu icke tolf slagen, och först då började aftonlifvet i S:t Petersburg om vintern.

Följande dag började jag mitt arbete på konstgalleriet och så gick dag efter dag. Hela förmiddagen framför mitt staffli, syselsatt med detta ändlöst tråkiga kopierande, och så, när museet stängdes, en promenad på Newski eller om högfärdsandan föll på, tog jag en lihatsch för att i svindlande fart åka en timme rundt Newski, stora Morskaja och Engelska kajen och beundra världsvimlet, som en fluga en surrande bisvärm.

Det var en söndag förmiddag, jag hade varit och beskådat paraden utanför Vinterpalatset och kom kl. ett tiden till hotellet. Den stora matsalen var fylld med frukostgäster. Officerare af alla vapen i galauniformer med ordnar och band, långa ståtliga hästgardister med hvita uniformer, förgyllda harnesk och hjälmar och långa palascher, som fördes med en oefterhärmlig nonchalance. Här var ett virrvarr af gardesofficerare från Rysslands högsta aristokrati,

tscherkesser, dragoner, röda och blå gardeskosacker, gula kyrassierer, generalstabsofficerare i silfversmida uniformer, och så dessa militärattachéer från alla världens hof, alla i sina länders säregna dräkter, som sutto med civilklädda ambassadkavaljerer i kottier vid olika bord.

De stackars tatarerna, som besörja upppassningen, fingo gno flinkare än vanligt, och köksmästaren, som skar för rostbiffen vid sitt stora bord i midten af salen, hade säkert kännning i armen.

Genom detta stim af sorlande röster, sabelskrammel, skratt, prat och sporrklirr drog jag mig till andra ändan af den stora salen och fick plats nära ett af fönstren hos ett par officerare, som jag kände.

Vid närmaste bord till höger sutto tvänne fruntimmer och en liten svartmuskig herre med mycket väl ansade mustacher och ett randigt band i knapphålet.

Af damerna var den ena fransyska, det hördes tydligen på hennes liffiga prat och skratt, en riktigt äkta parisiska. Hon koketterade med sina små ringbeprydda händer, och de pigga ögonen hunno till för alla herrar i salongen och ändå kunde hennes kavaljer icke beklaga sig öfver brist på uppmärksamhet.

Den andra damen var lång, ståtlig, välväxt och blond. Hon måtte vara engelska det kommo vi alla vid vårt bord öfverens om. De stora bruna ögonen och de mörka ögonbrynen voro af en förtjusande effekt mot det blonda gullglänsande håret och den fina, ljusa hyn.

Hon bar en höghalsad klädning af moireradt bordeauxfärgadt siden med från armbågarna öppna ärmor, så att de vackra, hvita armarna syntes.

Jag grubblade i mitt minne, om, när och hvar jag sett dessa stora melankoliska ögon!

Den ena af officerarne visste berätta, att alla tre tillhörde italienska operan, att den blonda nyligen med mycken succès uppträdt i Carmen och att de bodde här på hotellet.

Sällskapet hade nu slutat sin frukost och var färdigt att aflägsna sig. Damerna drogo på sig handskarna och gjorde sig beredda att passera revy mellan de fullsatta borden i salongen. Den blonda steg först upp med en beslutsam rörelse, men vid första steg hon skulle taga, kratsch, en stor remna i framvåden af klädningen, så den bronsfärgade sidenunderkjolen syntes igenom. Klädningen hade tydligen fastnat

under fransyskans stol. Nu voro goda råd dyra. Jag sökte mekaniskt under rockuppslaget efter en knappnål; där fans ingen, men i samma ögonblick erinrade jag mig, att jag i halsduken bar en nål med en ganska dyrbar diamant. Att rycka ut den och med en artig bugning erbjuda den åt den blonda, var lika snabt gjordt som tänkt.

Hon såg ett ögonblick på nålen, reparerade hastigt skadan och med en blick, ett kungarike värd, rakte hon mig handen».

»Ert namn om ni behagar?»

Jag nämde det och rakte henne mitt kort.

»Ni stannar väl ännu några minuter här i matsalen, hoppas jag?»

Jag jakade och bugade mig.

Efter en stund hämtade mig hofmästaren ett elegant brefkort, i hvilket min nål var stucken. Jag läste några artiga rader och namnet Tricornia.

Följande dag sutto de båda damerna med sin kavaljer och hade nästan slutat sin middag, då jag anlände. Madame Tricornia reste sig från bordet och rakte mig handen med ett sådant där kraftigt, stadigt handslag, som ingifver förtroende, och upprepade några artiga tacksägelser för gårdagen. Så frågade hon, om hon finge presentera sina

vänner och efter några minuter satt jag i deras sällskap.

Hvar hade jag sett dessa melankoliska bruna ögon? — ty att jag sett dem, det var jag viss om. Hon talade ledigt franska och tyska och på vanligt Petersburger manér svängde samtalet från det ena språket till det andra.

* * *

Denna bekantskap blef sedermera betydelsefull nog för mig, jag längtade från mitt arbete bara för att se henne och höra henne tala. Hennes röst var så melodisk och klangfull, den smekte mitt öra och ingaf förtroende.

I motsats mot de vackra ryssinnor, jag här såg dagligen och stundligen, värkade hon så passionsfri. Dock låg där en fläkt af energi och arbetskraft och fast vilja öfver hennes person, som drog mig till sig. Hon syntes mig vara en af dessa sällsynta kvinnor, hvilkas gillande omdöme man söker och är stolt öfver och hvilka af en medelmåttig stackare kunna göra en förmåga.

Nära en månads tid hade vi nu dagligen sammanträffat i matsalen. Med kvinnans instinkt hade hon för längesedan märkt min beundran för henne. Och när hon en dag lofvade komma och se på mitt arbete,

kände jag att jag rodnade. Redan följande dag skulle hon komma till konstgalleriet, när repetitionen på teatern var öfver. Den vackra fransyskan och tenoren lofvade äfven med all säkerhet göra sällskap.

Jag hade nästan slutfört den kopia efter en marinmålning, jag åtagit mig, och glädde mig åt att få visa huru flitig jag varit.

Det var Sudkowskis berömda duk »Svarta hafvet i solsken», och att återgifva det lugna solglittrande hafvet i dess oändliga majestät gaf ett drygt arbete.

Den följande dagen kl. tre kom hon äfven, men ensam. Ehuru jag stod med ryggen åt, kunde jag skilja hennes gång från den öfriga publikens, som ströfvade genom gallerierna, genast då hon inträdde i den sal, där jag arbetade. Emedan det endast var några få grader kallt och vackert solsken denna dag, hade hon lämnat vinterpälsen och klädt sig i en kort jaquette af sälskinn, fint och lent som brun sammet, en liten låg mössa och en muff af samma material.

Hvad hon var vacker i sin enkla dräkt!

Jag beundrade från sidan ryggens mjuka linjer och de raka skuldrorna, medan hon stod där och beskådade mitt arbete, jämförande det med originalet.

Efter några artiga fraser om min kopia föreslog hon att vi skulle begagna det vackra vårvädret och göra en åktur tillsammans. Jag lät minsann icke be mig två gånger, utan plockade ihop penslar och torkklappar i mitt färgskrin och var snart färdig.

Vi gjorde ett slag genom galleriet, hvarunder hon stack sin hand under min arm.

När vi kommo ut på gatan, påträffade vi tillfälligtvis en lihatsch, och i skarpt traf foro vi snart långs Nevakajen och vidare förbi Marmorpalatset i vimlet af granna ekipager. På Newski prospekt blef emellertid friare utrymme och där tyktes samtliga kuskar taga skadan igen, ty i svindlande fart bar det af.

Här är man i tillfälle att beundra svartögda damer i dyrbara toiletter, med blickar som bränna, med diamanter i öronen och sammetspälsar af alla färger.

Ett ekipage med tvänne stora svarta hästar, jägare och gallonerad kusk, frustade bredvid oss. Hästarne skyggade för några luftballonger, som en försäljare vandrade med, och endast genom hyrkuskens påpasslighet kunde en olycka undvikas.

Ett äldre fruntimmer, som satt i släden, sade på svenska några ord till min dam,

som hon tyktes vara mycket bekant med, och hoppades att hon icke blifvit skrämmd.

Jag var alldeles förbluffad.

»Ni talar svenska, madame?»

»Ja, jag är uppfostrad i Stockholm, där min far var språklärare på Carlberg. Det var svenska ministrernas ekipage, som höll på att köra fast med oss.

En lång stund satt hon tyst och försjunken i sina tankar. Vi hade för längesedan passerat hästbron och började komma utom den del af Newski, som besökes af den eleganta världen, då madame bad kusken vända.

»Sedan jag nu förrådt min nationalitet kan jag ju lika gärna uppge er mitt riktiga namn. Som jag redan sade, var min far språklärare på Carlberg; min mor var engelska och jag själf är gift med en rysk ingenjör, general baron von W—, som till följd af ett tjänstefel blef invecklad i en rättegång, hvilken nu avancerat från instans till instans i tre års tid. Våra egendomar äro konfiskerade och jag måste lifnära mig på den lilla talang, min far, klokt nog, ifrigt uppmanade mig att utbilda vid musikaliska akademien i Stockholm.

Där har ni nu hela min lefnadshistoria. Ännu återstår mig hoppet att min mans inflytelserika släktingar skola inom detta år

få honom benådad och våra egendomar restituerade. Utslaget borde falla redan innan sommaren.

Ni kan vara öfvertygad om, att jag icke sparat några ansträngningar för min mans befrielse. För att få engagement vid operan, antog jag det fingerade namn, under hvilket ni känner mig. Vi bodde en kort tid i Finland, i Viborg, men därifrån blef min man beordrad till Odessa och där är han nu fångslad och jämte flere andra ingenjörer invecklad uti denna ändlöst långa process.»

Jag kom nu åter ihåg, att jag sett detta ansikte förut och vågade mig på att göra en fråga.

»Säg mig, baronessa, träffades vi någon sin, då ni bodde i Wiborg?»

Hon såg länge på mig och tyktes leta i sitt minne.

»Jo, vet ni, jag tror värkligen, att vi råkats en gång hos guvernören i Viborg».

»Nå där har jag det, mitt minne svek mig således icke, jag tykte mig hafva sett edra ögon förut och har grubblat länge därpå. Men det är någonting främmande öfver Eder, som förvillat min hägkomst af Eder.»

Småleende svarade hon: »toaletthemligheter tyckes ni icke förstå er på — kanske har jag blifvit blondare sedan dess! Ser ni,

vi fruntimmer lyckas efter behag förändra mycket i vårt utseende — men färgen på ögonen den förblifver alltid densamma.»

Det var nu middagstid och vi återvände till hotellet.

I glad och munter sinnesstämning åto vi vår middag, ty sällskapet hade denna dag blifvit ökad med den alltid glade ryttmästar L. från gula kyrassiererna och där han var med, stod städse skämtet högt i tak.

När vi hade slutat vår middag, kom en ytterst elegant och distinguerad herre och lämnade mycket artigt madame Triscornia ett bref, liknande ett telegram, bugade sig med världsvana och gick.

Madame Triscornia bad om ursäkt, öppnade brefvet och blef likblek af sinnesrörelse. Hon bad om förlåtelse, att hon måste lämna sällskapet.

Jag var ytterst häpen och orolig, öfver att madame blifvit sjuk, — Ryttmästaren tog mig i armen och hviskade: tyst!

Brefvet var från Graesser, högsta polischefen i S:t Petersburg — — —

Först tvänne dagar senare återsåg jag madame Triscornia, baronessa von W. Hon var då svart klädd, domen hade fallit, hennes man var deporterad och dömd förlustig sina gods och grader.

En vecka därefter följde jag henne till Moskauer bangården, hon var då fri från teatern och besluten att dela den hårda som den goda dagen med sin man, där långt borta på Sibiriens tundror.

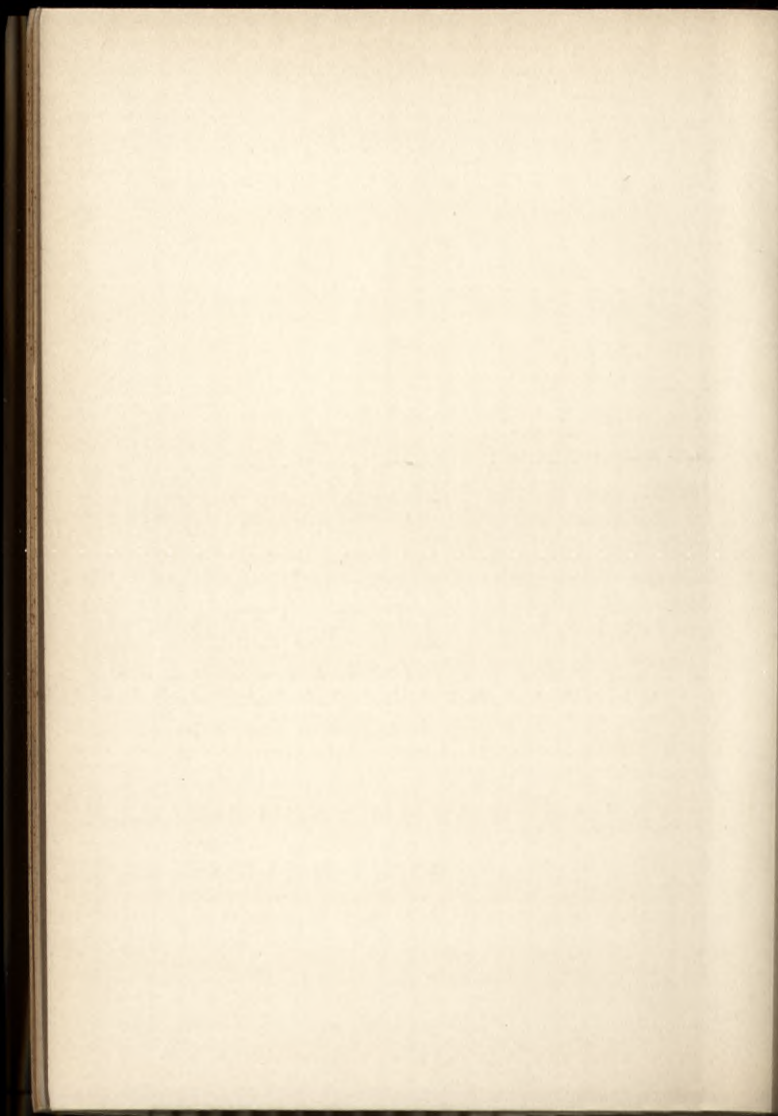
Alla smycken och toiletter voro försålda, alt var förvandladt till penningar, hennes hela packning var en liten koffert.

Ryttmästar L. och jag voro de enda, som hade reda på, när hon skulle resa, och hade kommit för att säga henne farväl.

Tårlös och beslutsam stod hon på vagonens platform, hon såg sitt mål tydligt och klart, ehuru långt, långt borta i ett fjärran dunkel — hon visste nu att hon efter några månaders resa skulle få återse den, hon älskade och svurit trohet till döden.

Vid fyllda glas

En lördagsafton i medlet af maj gick det lifligt till i Josafats dal, där Finska jakt-föreningen har sin målskjutningspaviljong, ty följande dag skulle föreningens årsfest firas med sedvanlig målskjutning, och många medlemmar, som icke under vintern öfvat sig, voro nu så mycket ifrigare att före täflan fyra af så många skott som möjligt, och minst ett tjugutal skyttar arbetade energiskt på att peta kulor i de uppställda måлтаflorna — skjutskickligheten var stor, men träffsäkerheten ringa, det kommo vi åskådare öfverens om. Klockan började blifva half elfva, men ännu fortgick kano-naden. Majaftonen var så ljus och gevärs-skotten värkade så stimulerande på sinnet, vinterns instängda lif kom man inte mera ihåg, i fantasin såg man de storvärk som

under sommaren skulle uträttas i skog och mark — reumatismen var förgäten, den som kunde träffa pricken tykte sig åter spänstig och ung.

Efter mycken öfvertalning fingo vi några af våra bekanta att följa med till Kajsaniemi och äta kvällsvard. Studsarne putsades och smordes och buros försiktigt som lindebarn, då vi tågade öfver järnvägsbanken. Naturligtvis togo jägarne ut stigen, så vi knappast kunde följa med, ty det var så bussigt att få anledning berätta, huru många mil man på jakter vandrat genom mossar och kärr och inte så här förnämt på släta vägen.

När vi kommo till Kajsaniemi värdshus rekvirerades gemensam sexa och ute på verandan dukades ett långt bord; åtta voro vi redan och flere skulle komma efteråt.

Aptiten var god och det sjöngs både till helan och halfvan, ty det var ju nästan som om man varit på jakt, ja den gamle torre pedagogen Ström ville höra ännu flere verser.

Den ljusa vårnatten förflöt under glam och jakthistorier. Kaffet och några punschflaskor hade gjort sitt till att lifva sinnesstämningen, då någon hittade på att rekvi-rera en bål.

Nu började skålarne rad, för jägarlifvet, för sporten, för vänskapen, för söderns eviga grönska, för gud vet alt hvad.

Öfver bärge i Sörnäs höjde sig vårsolen, lyste på björktopparnas späda grönska, på de halft utspruckna rönnlöfven, och vid Långabron glimmade stenhusens fönster i rosenrödt och guld.

Lugn som en spegel låg viken, för våra blickar reflekterande bryggor, båtar och villor på motsatta stranden, ingen mänsklig varelse syntes, ingen tyktes bry sig om det vackra sceneriet utom vi, intet ljud hördes, endast en kråka flög med tunga vingslag öfver våra hufvuden. Så förgingo några ögonblick, men plötsligen vaknade fågelvärlden: bofinken slog sin morgondrill och rödstjärten, trädgårdssångarn och göken sökte öfverrösta hvarandra, de vingade gästerna från söder hade anländt under natten; då brusto slussarna för den eljes så tysta och ordkarge gamle pedagogen Ström och han höjde sitt glas, ögonen tindrade, våren gaf ny fart åt pulsens slag, han kände sig åter ung och bad oss tömma en skål för fågellifvet i höga norden, och sade:

»Redan i slutet af september börja här hos oss träden gulna, växterna vissna och fågelvärlden i stora skaror drager sig mot söder.

I november ligga redan de mindre vattendragen frusna och den främling, som i januari och februari genomreser landet öfver de alnstjocka isarna och manshöga snödrifvorna, där alt ligger i en tyst dvala, som endast undantagsvis störes af någon kråkfågels skrik eller den lilla talgmesens melankoliska läte, skulle svårligen kunna tro att under den ljusare årstiden en munter bevingad sångarskara här, i samma öde näjder och vid dessa samma nu frusna sjöars stränder, i glada melodiska toner skulle prisa lifvets gåfva.

I mars höres dock redan orrarnas kutter rulla öfver de snöklädda svederna och tjädern spela på den öde tallmon.

När solen i medlet af april smälter snödrifvorna och kysser lif i de första sipporna samt snöbäckarnas flitiga arbete befriar älfvar och åar från deras istäcke och de första vakarna visa sig på de ensliga skogssjöarna, då komma tusental vingade gäster åter från söder, för att under en kort dag hvila på färden mot ännu nordligare trakter eller här, bland tufvor och gräs eller trädens kronor, fira sin kärleksfest, bygga sitt bo och öka familjen.

Medan ännu Bottenhafvet är bundet af vinterns isar, skådar man vid Finlands syd-

kust och de Åländska öarna, där Östersjöns fria glittrande vågor skölja graniten, miljoner sjöfågel, hvilka så långt blicken når vagga på hafsytan.

I stora skaror ligga prackor, grisslor, allor och änder hufvud vid hufvud lätt gungande på vågen.

Trötta efter resan hvila de här en dag eller par, tils anförarn åter ger tecken att fortsätta färden mot nordnen.

Så aflösas de af nya skaror, hvilka i sin tur behöfva hvila.

Under flere veckor är hafvet vid dessa kuster en mötesplats för oräkneliga sjöfåglar och deras melankoliska läten höras vida ikring under de ljusa vårnätterna.

Då de första grästufvorna blifva synliga under den smältande drifvan, kommer lärkan som vårens förebud och dess sång i den klara etern hälsas städse med glädje, ty då vet nordbon att vinterns mörker är ändadt.

Själftva solen, som under vintern är så njugg om sina strålar, strör i maj dygnet om sitt guld öfver nordnen.

Inom några få dagar äro icke allenast ängar, utan äfven träd och buskar klädda i den friskaste grönska, luften är klar och ren och fria från is glittra skogssjöarnas böljor mellan furornas stammar.

Öfveralt höras småfåglarnas kvitter och bofinkens raska drillar, hvarje buske är ett hem, hvarje trädtopp plats för en sångare.

Äga icke nordens fåglar söderns glöd i färger, hafva de i stället fått sångens gåfva i rikaste mått.

Den ljusa sommarnatten i ända höres rödstjärten och vid den ensliga insjöns strand låter talltrasten sina melodiska toner ljuda från någon furas topp. I gryningen väcker den älskliga rödhaken de öfriga sångarne, hvilka vid solens första strålar, den ena efter den andra, falla in i den stora konserten.

Hvarje människa med öppet sinne för det sköna manas denna tid mer än eljes att beakta det pulserande lif och den glädje, som andas i naturen.

Tyvärr är denna ljusets tid icke långvarig, ty knappast hafva midsommareldarna brunnit ned, innan dagarna aftaga och det ystra glada lifvet i skog och mark är förändradt. Här och hvar ser man då fåglarna beställsamt spana efter föda för sina små, hvilka nyss lämnat eller ännu ligga i boets skyddande gömsle.

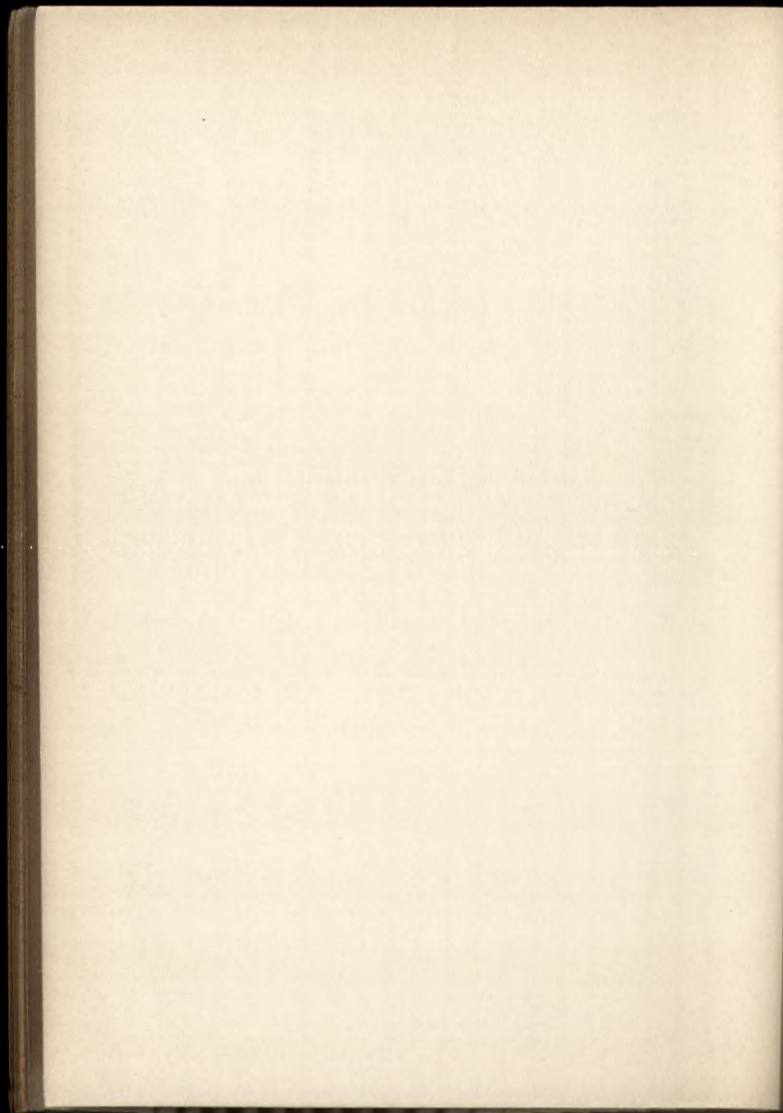
Denna stora vandring af fågelvärlden till de nordiska landen, för att här vid midnattsolens sken fira några veckor af kärlek, sång och familjelycka, gör att vi människor

äfven hafva stora skyldigheter emot dessa värnlösa små, som söka sitt hem på våra ägor och glädja oss med sin sång.

Lagar och författningar, som afse de jaktbara djurens skydd och deras fredande under fortplantningstiden, hafva småningom ingått uti rättsbegreppet, tack vare jaktföreningens ifriga bemödanden, men mycket återstår ännu att göra.

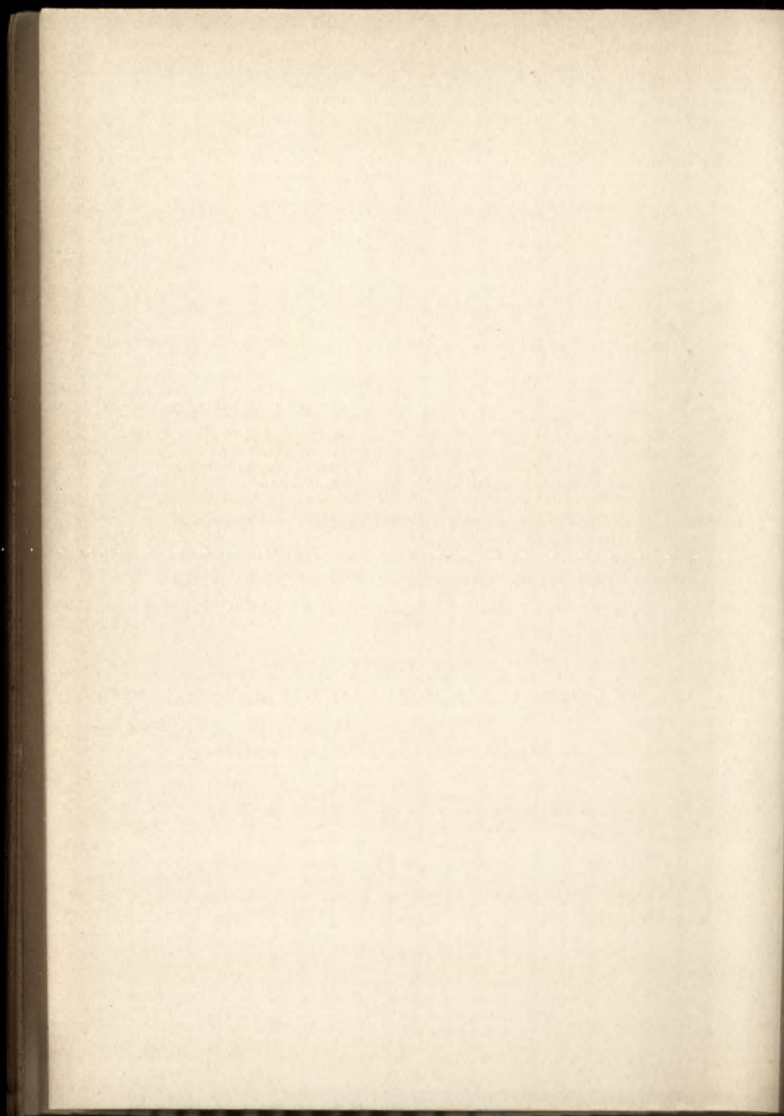
Jag skulle bedja eder jägare och jagtvänner höja edra glas och dricka en välkomstbägare för dessa små resande vagabonder, som nu under natten anländt till vår älskade kust, skänka dem edert intresse och kraftiga skydd. Måtte den dag snart randas, då söderns vingade sångare af hvarje människa i norden kunna påräkna hemfridens lugn, ty här äro de hemma, här bygdes deras bon bland björkens blad, mellan granens susande grenar eller hedarnas blommande ljung.»

Bålen var tom; arm i arm tågade vi hemåt hvaroch en till sin instängda vrå i den slumrande staden.

Medan brasan brann

V i hade gäststat några dagar på Tallskog stora gods i Åbo län och jagat änder, som nu vid höstflyttningen rikligen förekommo i insjöarna där rundt omkring. Äfven denna dag hade vi till mörkrets inbrott trampat ikring på strandängarna och kommo med ytterst litet byte, men så mycket mera trötta och genomvåta till gården; det regnade försvarligt på hemvägen.

Endast den, som vandrat en dag på sumpiga ängar och gungflyn, har känt njutningen af att få af sig de tunga våta stöflarna, att få skölja sig med friskt kallt vatten och sedan byta om kläder och draga på sig mjuka, gamla, välsittande skodon.

I salen satt hela familjen samlad.

En af husets döttrar hämtade oss varmt te och tände på brasan i den stora salskakelugnen.

Vi drogo våra stolar i en halfcirkel kring eldstaden, och blicken följde ofrivilligt eldtungorna, som dansade från vedträ till vedträ; endast enstaka frågor och svar växla- des, samtalet ville icke riktigt komma igång.

Det sjöng i den fuktiga veden, men större och större blefvo flammorna, tils de småningom bildade ett lifligt brusande helt. Kanske voro vi för trötta, kanske eldskenet, som endast sparsamt upplyste rummets aflägsna hörn, gjorde att tankarna förirrade sig till orter och minnen långt borta.

De unga damerna bådo oss berätta historier, och i tur och ordning bidrog hvar och en.

Sluten och drömmande som vanligt, satt den mörkhyade ingenjör Sten och följde med blicken husets älsta dotter, den blonda tjuguariga fröken Thora.

Under tiden järnvägsarbetet pågick hade ingenjör Sten varit ledare för den genom egendomens område passerande bansträckan och var städse en gärna sedd gäst på Tallskog.

Något år förut hade han mistat sin hustru och var nu änklings vid några och fyratio års ålder.

Det var knappast mera en hemlighet bland hennes vänninnor, att den vackra

fröken Thora intresserade sig varmt för den ståtliga, starke, dystre ingenjören.

Den ena glada historien aflöste den andra, och muntert genjöd i rummet de yngre flickornas skratt. Skenet från brasan dansade på motsatta väggen och ur dunklet skimrade förgyllda tafvelramar och de gamla möblernas mässingsornament.

När en tjänsteflicka öppnade dörren och sade till att budet från stationen kommit och att postväskan var i kommunalrådets rum, förfogade sig alla dit.

Den stora taklampan upplyste rummets minsta vrår.

Gravitetiskt öppnade kommunalrådet själf postväskan och utdelade bref och tidningar. Ett telegram till ingenjör Sten hade stationsinspektoren särskildt öfverlämnat åt budet.

Det finnes tillfällen, då man nästan anar en olycka, när man mottager ett bref eller telegram.

När ingenjören läste depeschen, bleknade han. De öfriga voro lite hvar sysselsatta att läsa igenom sina bref eller hastigt genomögna och tillegna sig aromen af tidningarna, då kommunalrådet utropade: »Kiviniemi gård i Viitasaari har brunnit totalt under förgårdagens starka storm», står

här i tidningen. »Gård och löseegendom oförsäkrade iföljd af en oriktig annotation. Kaptenskan Stjerne med sin lille brorson, som bebodde gården, blefvo i sista stunden räddade genom ett fönster».

»Kaptenskan Stjerne — Herre Gud, det är ju ingenjör Stens syster!» utropade fröken Thora.

»Ja! det var mitt föräldrahem — alt hvad min syster och jag ägde — men Gud ske lof, min lille Olof blef räddad!»

Efter denna förklaring gick ingenjören ensam ut i salen och spatserade af och an under tystnad. Ingen hade hjärta att störa honom med frågor eller trösteord — — —

Plötsligt afbröt han sin tysta vandring, strök ett tag med handen öfver pannan och satte sig ned vid den uppslagna flygeln — de stora, starka fingrarna aflockade instrumentet några mjuka, smältande ackorder — så började han med sin vackra klangfulla baryton August Ekenbergs visa:

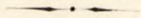
Rida rida Ranka,
Hästen heter Blanka;
Liten riddare så rar
Ännu inga sporrar har,
När du dem har vunnit
Barndomsro försvunnit.

Rida rida Ranka,
Hästen heter Blanka;
Liten pilt med ögon blå,
Kunga kronor skall han få.
När du dem har vunnit,
Ungdoms ro försvunnit.

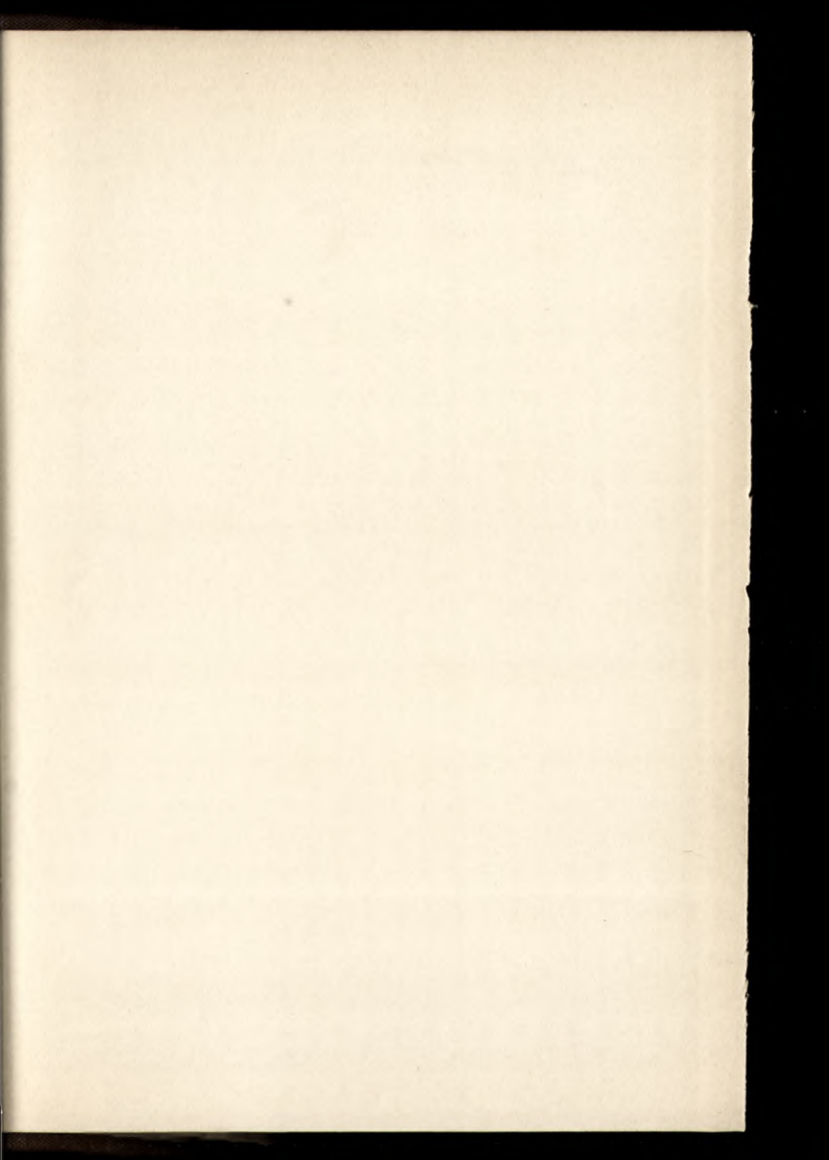
— — — — —
— — — — —

Vi hade hört den sången många gånger
förut, men så hade han aldrig sjungit —

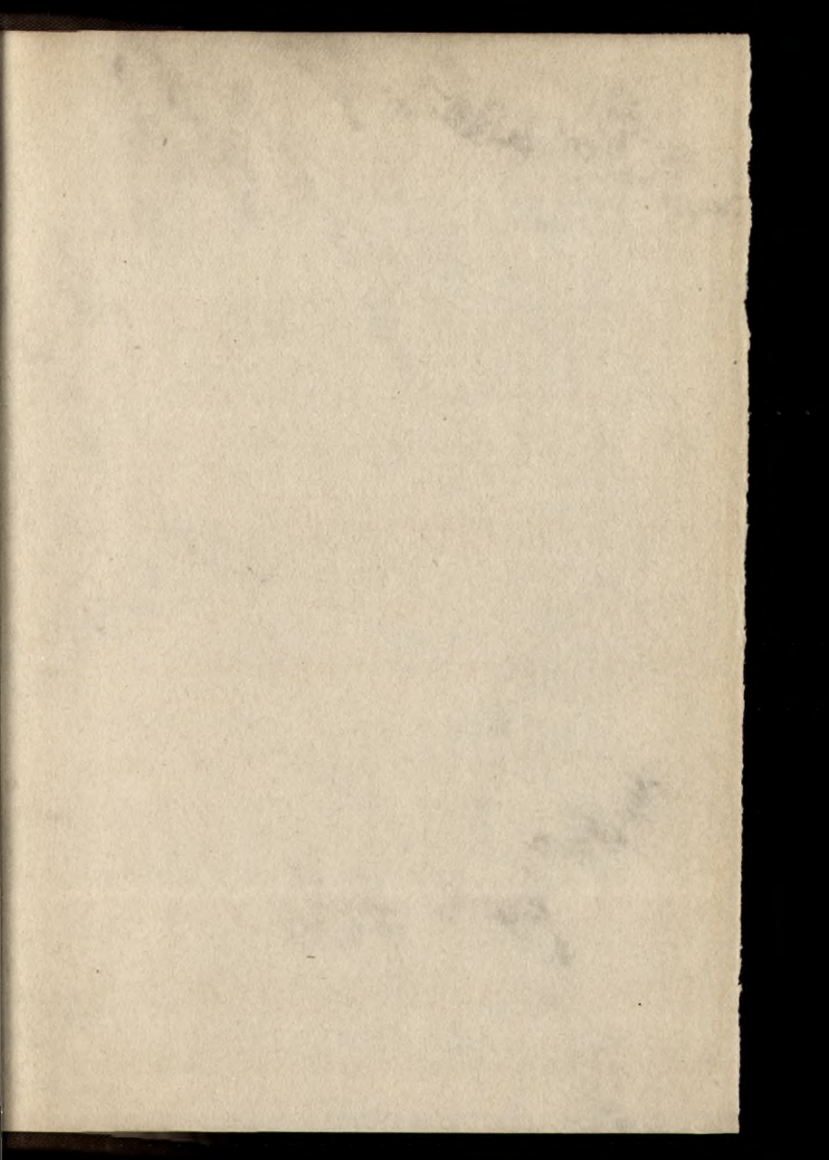
I det stora rummet var nästan mörkt,
brasan hade brunnit ned, sången hade tystnat,
endast ett sakta prassel hördes från glöden,
som spred sitt röda sken öfver golvet och
den närmaste omgifningen. Snyftande sjönk
fröken Thora med näsduken för ansiktet
ned i soffhörnet — och då ingenjören trö-
stande satte sig bredvid henne, omslingrades
han plötsligen af ett par fylliga mjuka
armar — —

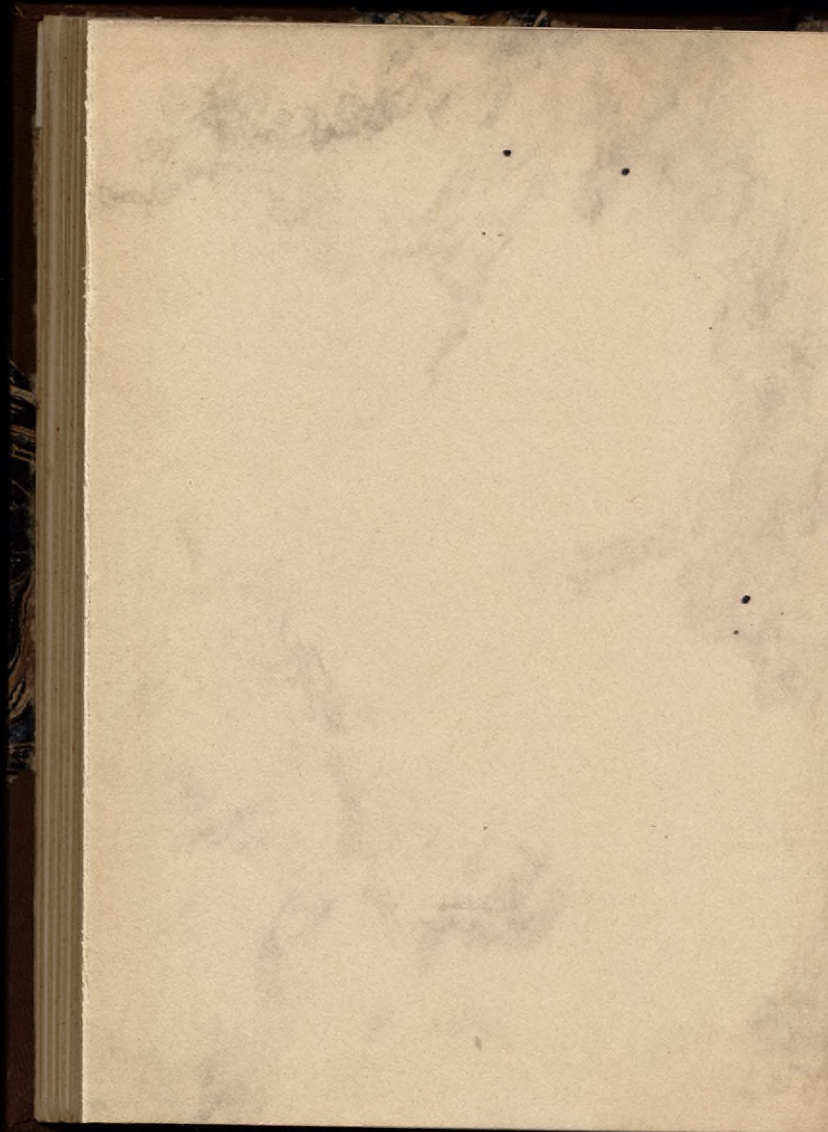

15
10

6000186848

Göteborgs universitetsbibliotek

